Programmabegroting 2023

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Concept d.d. 7 maart 2022

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 4
2. Zienswijzen gemeenten op Uitgangspunten voor de begroting 2023 5
   2.1. Instemmende zienswijzen 5
   2.2. Reactie dagelijks bestuur op zienswijzen gemeenten 5
3. Tijdsplanning 8
4. Kerngegevens begroting 2023 9
5. Bestuurlijke en beleidsmatige kaders 14
   5.1. Gemeentelijke organisatie voor publieke gezondheid 14
   5.2. Indeling GGD-taken 14
   5.3. Bestuursagenda 2019-2013 NOG Gezonder 15
   5.4. GGD NOG Robuust 15
   5.5. Bestrijding COVID-19 16
6. Voorstel nieuw beleid 2023 17
   6.1. Nieuw beleid: Aanpak van aandachtspunten GGD NOG Robuust 17
   6.2. Jeugdgezondheid Adolescenten 18
7. Beleidsindicatoren 19
8. Programma Jeugdgezondheid 23
   8.1. Wat willen we bereiken? 23
   8.2. Wat gaan we ervoor doen? 23
   8.3. Wat mag het kosten? 24
9. Programma Algemene gezondheidszorg 25
   9.1. Wat willen we bereiken? 25
   9.2. Wat gaan we ervoor doen? 25
   9.3. Wat mag het kosten? 26
10. Programma Kennis- en Expertise 27
   10.1. Wat willen we bereiken? 27
   10.2. Wat gaan we ervoor doen? 27
   10.3. Wat mag het kosten? 28
11. Inwonerbijdrage en organisatieprojecten 29
   11.1. Wat willen we bereiken? 29
   11.2. Wat gaan we ervoor doen? 29
   11.3. Wat mag het kosten? 29
12. Overhead 30

12.1. Wat willen we bereiken? 30
12.2. Wat gaan we ervoor doen? 30
13. Paragrafen 31
13.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 31
13.2. Financiering 33
13.3. Bedrijfsvoering 33
14. Financiële uitgangspunten 34
14.1. Uitgangspuntennota 2023 34
14.2. Indexering 34
14.3. Overzicht baten en lasten 2021-2026 en toelichting 37
14.4. Uitzetting van de financiële positie en toelichting 39
14.5. Meerjarenraming en toelichting 42
14.6. Staat van activa 44
15. BIJLAGEN 45
15.1. Bijlage A: Inwonerbijdragen 2023 per deelnemende gemeente 45
15.2. Bijlage B: Overzicht zienswijzen gemeenten op de uitgangspunten voor de begroting 2023 47

ALGEMEEN DEEL

1. Voorwoord

Programmabegroting
De raden van de 22 gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland ontvingen in december 2021 de Uitgangspuntennota 2023. Daarin staan de algemene beleidsmatige en financiële uitgangspunten voor de Programmabegroting 2023. In deze ontwerpbegroting zijn die uitgangspunten verwerkt. In hoofdstuk 2 gaan wij in op de zienswijzen op deze uitgangspunten die wij van de gemeenten hebben ontvangen.

Recente ontwikkelingen
De inwonerbijdrage indexeren wij volgens afspraak met de cijfers van het Centraal Planbureau (CPB) van december. Deze heeft het CPB echter niet gepubliceerd. De basis voor de indexering is dan ook de septembercirculaire 2021 van het gemeentefonds.
De cijfers uit de kortetermijnraming van het CPB van maart 2022 zijn aanzienlijk hoger dan de cijfers van september 2021. Aangezien de kortetermijnraming van maart te laat beschikbaar komt, verwerken we – volgens afspraak – deze cijfers niet in de concept-programmabegroting. Wel vragen wij hier nadrukkelijk aandacht voor en komen, indien nodig, t.z.t. met een voorstel voor een begrotingswijziging op de indexering van de inwonerbijdrage.

Zienswijzen indienen vóór 7 juni 2022
De raden kunnen tot 7 juni 2022 reageren op de ontwerpbegroting. De Wet gemeenschappelijke regelingen schrijft deze achtwekentermijn voor. U kunt in uw afweging over de begroting 2023 ook de informatie in de voorlopige Jaarrekening 2021 betrekken. Deze ontvangt u vóór 15 april 2022.
Het algemeen bestuur van de GGD, dat samengesteld is uit de wethouders publieke gezondheid van de 22 gemeenten, beslist op 7 juli 2022 over de Programmabegroting 2023.

Ook met voorlopige reacties of standpunten kunt u ons helpen bij de voorbereiding van de besluitvorming in het algemeen bestuur. U vindt op pagina 8 het volledige tijdschema van de procedure voor de Programmabegroting 2023.

Nadere informatie
Als u vragen heeft, kunt u contact opnemen met:
- R. Schwebke, controller, 088 443 35 25, r.schwebke@ggdnog.nl.
- M. de Vries, beleidsadviseur, 088 443 34 01, m.devries@ggdnog.nl.

Warnsveld, 7 april 2022
Het dagelijks bestuur,

drs. J.J. Baardman,
directeur publieke gezondheid

C.M. de Waard-Oudesluijs MSc,
voorzitter

2. Zienswijzen gemeenten op Uitgangspunten voor de begroting 2023

De gemeenten ontvingen in december 2021 de Uitgangspuntennota 2023. Zij konden tot 1 maart 2022 hun zienswijze indienen.
Wij hebben diverse zienswijzen op de Uitgangspuntennota 2023 van de gemeenten ontvangen. Deze zienswijzen zijn betrokken bij het opstellen van deze Programmabegroting 2023. Ook later ontvangen zienswijzen hebben wij voor zover mogelijk hierin meegenomen.

Veel gemeenten spreken hun waardering uit voor het werk van de GGD in de bestrijding van COVID-19. Wij bedanken de gemeenten voor deze waardering.
(De opmerkingen over de bestrijding van COVID-19 benoemen wij verder niet bij deze zienswijzen en in de bijlage met het uitgebreide overzicht van de zienswijzen.)

Een uitgebreid overzicht van deze zienswijzen en de reactie van ons dagelijks bestuur daarop staan in bijlage B van deze Programmabegroting.

2.1. Instemmende zienswijzen

De gemeenten Aalten, Berkelland, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Nunspeet, Putten en Voorst stemmen in met de Uitgangspuntennota of dienen geen zienswijze in.

2.2. Reactie dagelijks bestuur op zienswijzen gemeenten

Aansluiten bij lokale ontwikkelingen
De gemeente Montferland vraagt de GGD meer aan te sluiten bij de kracht, wensen en behoeften van bewoners en professionals.

Het beter aansluiten op de vraag vanuit de gemeenten is een van de doelstellingen van GGD NOG Robuust. Daarom willen wij daar zeker gehoor aan geven en samen met gemeenten en ketenpartners kijken naar mogelijkheden daartoe.

SMART-doelstellingen
De raad van Montferland vraagt om SMART-doelstellingen te formuleren in de programmabegroting en bij de uitwerking van GGD NOG Robuust.

Wij onderschrijven het belang van SMART-geformuleerde doelstellingen. De prioriteiten in deze programmabegroting zijn al meer SMART-geformuleerd dan in de vorige programmabegroting.

Gemeentelijke bijdrage en GGD NOG Robuust
Montferland wil de komende jaren geen verdere verhoging van de inwonerbijdrage. De beoogde besparing door samenwerking in de bedrijfsvoering moet ten gunste komen van de gemeenten. Ook de gemeente Brummen vraagt aandacht voor de financiële positie van de gemeente en verzoekt terughoudend te zijn met kostenstijgingen.
De raden van Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre en Winterswijk willen de gevraagde extra investeringen voor GGD NOG Robuust daartoe beperken en benadrukken de voordelen van samenwerking. Zij willen, waar relevant, bij de uitwerking van GGD NOG Robuust betrokken zijn. De

gemeente Oude IJsselstreek verzoekt dat de GGD scherp blijft op de meerwaarde van samenwerkingsvormen.

De gemeenteraad van Apeldoorn mist keuzemogelijkheden voor de aanpak van de aandachtspunten uit de koersnotitie en de afwegingen hiervan. Ook wil de raad van Apeldoorn de besluitvorming over de keuzes rondom samenwerking ingericht zien in de concept-programmabegroting 2023. Verder vraagt Apeldoorn om incidentele kosten die achteraf tot een hogere inwonerbijdrage kunnen leiden te dekken uit de algemene reserve. De raad vraagt dit aan te passen in de concept-programmabegroting 2023.
Zutphen staat positief tegenover de wens voor een robuustere GGD, maar geeft aan dat de gevraagde extra financiële bijdrage voor een robuustere GGD niet haalbaar is. Zutphen vraagt om een prioritering en pas extra kosten te maken als er besparingen zijn gerealiseerd.

Voor de versterking van de GGD zijn structurele en incidentele bijdragen noodzakelijk. De oplossingen die het algemeen bestuur op 18 november 2021 heeft gekozen zijn bepaald na een analyse van de aandachtspunten met ondersteuning van een extern bureau. Daarbij is ook gelet op kosteneffectiviteit.
Het is daarnaast de inzet van het dagelijks bestuur de inwonerbijdrage de komende jaren niet te verhogen. Uitgezonderd de jaarlijkse indexering en eventueel nieuw beleid waarvoor gemeenten compensatie ontvangen.
Met volledige participatie in Het Servicecentrum streeft de GGD op termijn naar kostenbesparingen. De financiële gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet duidelijk.
Het uitgangspunt is dat de beoogde kostenbesparingen ten gunste van de gemeenten komen. Daarover besluit het algemeen bestuur.

Voor wat betreft de dekking van de incidentele kosten uit de algemene reserve merken wij op, dat de algemene reserve per 31 december 2021 rond het minimumniveau ligt. Als we de incidentele kosten ten laste van de algemene reserve brengen dan moet daarna een toevoeging aan de algemene reserve plaats vinden om deze op het minimum niveau te houden. Per saldo betaalt de gemeente hetzelfde bedrag.

De GGD monitort de uitvoering van GGD NOG Robuust en het dagelijks bestuur informeert het algemeen bestuur hier periodiek over in de bestuursrapportages. Waar dat voor gemeenten relevant is, betrekt de GGD de gemeenten, met name de ambtenaren publieke gezondheid, bij de verdere uitwerking.

Meer aandacht voor preventie
De raad van Montferland verzoekt om preventie een nadrukkelijke rol te geven.
Ermelo wijst erop dat het nieuwe kabinet in het coalitieakkoord uitgaat van een bredere kijk naar gezondheid en versterking van de publieke gezondheidszorg.

In de Uitgangspuntennota komt dit inderdaad minder prominent naar voren. Onze preventietaken vormen echter de kern van onze activiteiten. Zoals altijd zullen wij hier nadrukkelijk uitvoering aan geven. Samen met de gemeenten kijken wij naar het vertalen van rijksbeleid naar gemeenten en regio.

Jeugdgezondheid Adolescenten
De gemeente Oldebroek is het eens met het evenwichtig verdelen van de kosten voor jeugdgezondheid adolescenten over de deelnemende gemeenten. Zij vinden echter dat gemeenten die deze taak nog niet door de GGD laten uitvoeren nu verplicht worden de middelen en regierol bij de GGD te leggen. Dat betekent een extra schakel in het uitvoeren en uitbesteden van deze wettelijke taak en lokaal maatwerk. De raad vindt dit onwenselijk.

De overweging van het bestuur is dat in het basispakket jeugdgezondheidszorg is opgenomen dat een structureel aanbod moet worden gedaan aan jongeren vanaf 14 jaar. De uitvoering van jeugdgezondheid adolescenten moet door een erkende JGZ-instelling worden gedaan. Daarom past het om dit toe te voegen aan de inwonerbijdrage voor de GGD. Daar staat voor gemeenten een daling van subsidie-/maatwerk-bijdrage tegenover.
De GGD is met de gemeenten in overleg over de invulling van jeugdgezondheid adolescenten vanaf 2023.

Herijking functiehuis GGD
De raad van Apeldoorn vraagt een nadere toelichting op de stand van zaken van de herijking van het functiehuis en een actuele inschatting van het risico in de concept-programmabegroting 2023.

Deze herijking vindt in 2022 plaats. De exacte effecten hiervan zijn nog niet bekend, maar de inschatting is dat het risico in 2026 maximaal € 450.000 bedraagt. Een deel van de hogere kosten wordt gedekt door verhoging van de tarieven van de plusproducten.

Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
De raad van Montferland vraagt om de gevolgen van de wijziging van de Wgr in beeld te brengen met het oog op de participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden.

Wij gaan na wat deze wijziging betekent voor onze werkwijze. Ons voorstel is dat het GGD-bestuur in de nieuwe samenstelling de mogelijkheden en veranderingen in de Wgr bespreekt bij de Bestuursagenda voor de nieuwe bestuursperiode.

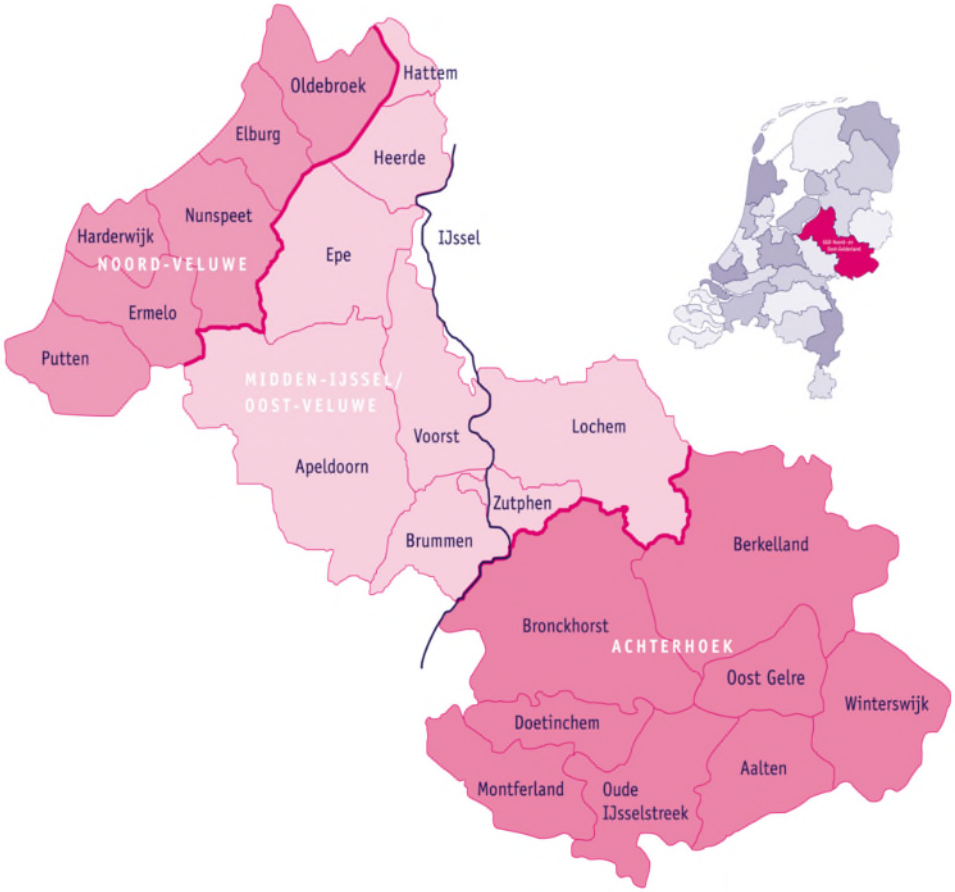
3. Tijdsplanning

	Wanneer	Wat	Wie
Uitgangspuntennota 2023	8 december 2021	Uitgangspuntennota 2023 naar raden zenden.	dagelijks bestuur (DB) GGD
	van 8 december 2021 tot 1 maart 2022	Zienswijzen op de Uitgangpuntennota 2023 indienen	gemeenten
	17 februari 2022	Uitgangspuntennota 2023 bespreken.	algemeen bestuur (AB) GGD[1]
	vóór 15 april 2022	voorlopige Jaarrekening 2021 ter informatie aan de raden zenden.	DB GGD
	7 april 2022	concept-Programmabegroting 2023 bespreken.	AB GGD
	12 april 2022	concept-Programmabegroting 2023 aan de raden toezenden.	DB GGD
	van 12 april tot 7 juni 2022	zienswijzen op concept-Programmabegroting 2023 indienen.	gemeenten
	7 juli 2022	beslissen over vaststelling Programmabegroting 2023.	AB GGD
	17 november	beslissen over - actualisering van inhoudelijke beleidsprioriteiten 2023 - actualisering van financiële cijfers (op basis producten-raming) en Staat van activa (voorgenomen investeringen), beide zonder gevolg voor inwonerbijdragen.	AB GGD

[1] Het algemeen bestuur (AB) van GGD NOG bestaat uit de wethouders volksgezondheid van de 22 deelnemende gemeenten. Het AB kiest uit zijn midden een dagelijks bestuur (DB). Hierin hebben zes wethouders zitting en één burgemeester (namens het DB van Veiligheidsregio NOG, met in beide besturen de portefeuille geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio - GHOR).

4. Kerngegevens begroting 2023

Werkgebied GGD Noord- en Oost-Gelderland

Deelnemende gemeenten en inwoneraantallen 31-12-2021

Aantal deelnemende gemeenten	22
Totaal aantal inwoners	835.111

Noord-Veluwe		Midden-IJssel / Oost-Veluwe		Achterhoek	
Elburg	23.739	Apeldoorn	165.586	Aalten	27.100
Ermelo	27.260	Brummen	20.888	Berkelland	43.850
Harderwijk	48.859	Epe	33.260	Bronckhorst	36.075
Nunspeet	28.220	Hattem	12.305	Doetinchem	58.547
Oldebroek	23.931	Heerde	18.979	Montferland	36.349
Putten	24.599	Lochem	34.071	Oost Gelre	29.607
		Voorst	24.996	Oude IJsselstreek	39.386
		Zutphen	48.327	Winterswijk	29.177
totaal	176.608	totaal	358.412	totaal	300.091
aantal gemeenten	6	aantal gemeenten	8	aantal gemeenten	8

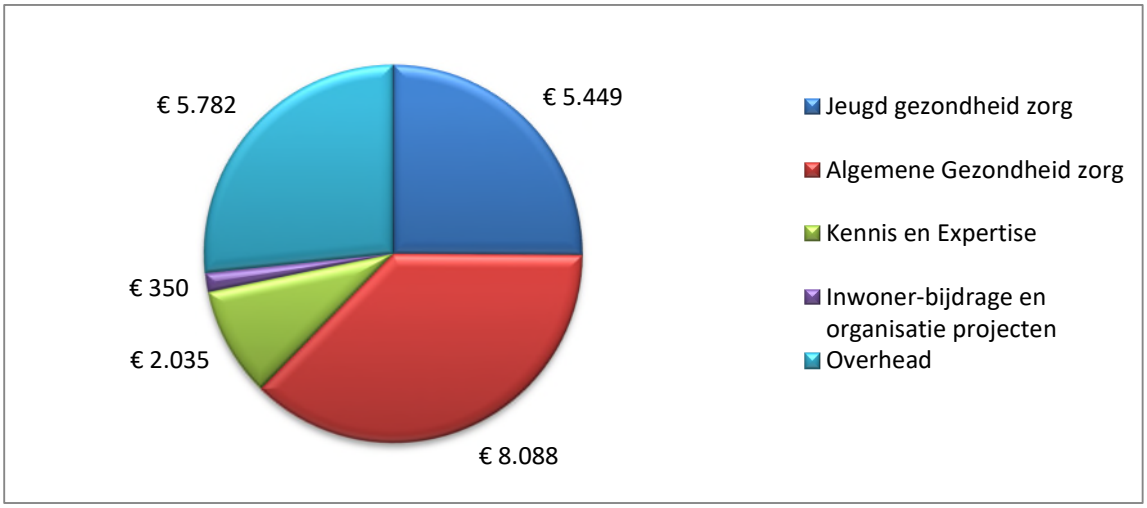
Personeelsbestand per 01-01-2022

	in vaste dienst	in tijdelijke dienst	Uitzend-krachten	totaal
Aantal medewerkers	216	47	1.616	1.879
Aantal fte's	162	32	n.v.t	194

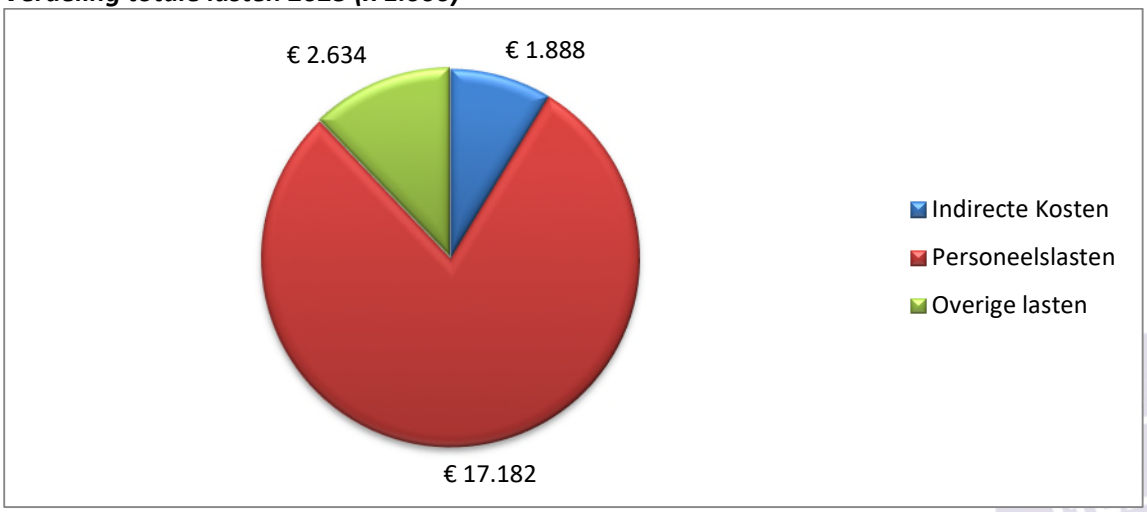
Totaal lasten en baten begroting 2023

Lasten	€ 21.704.000
Baten	€ 21.732.000

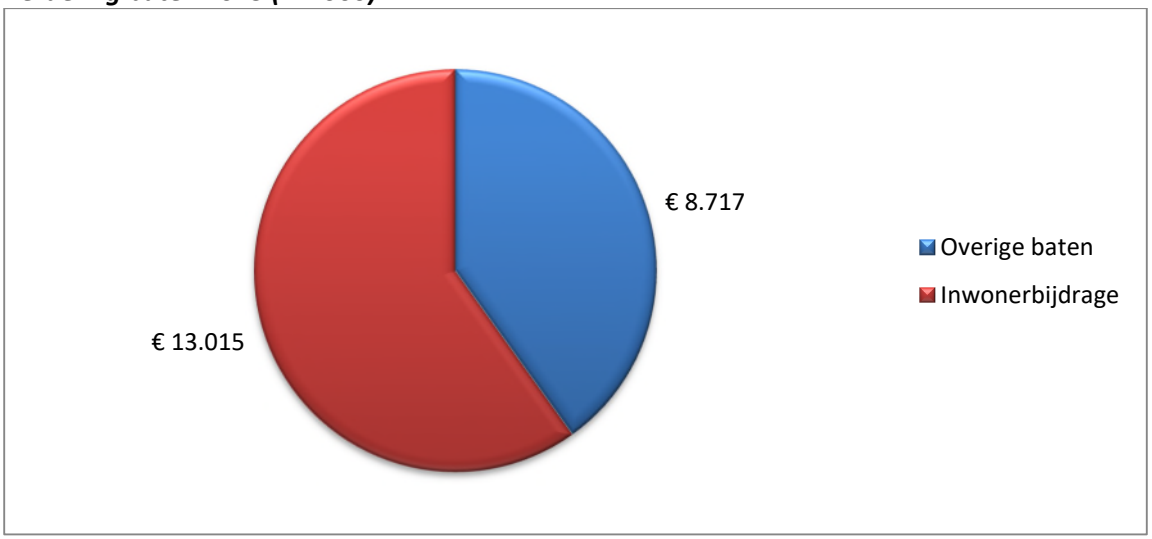
Verdeling totale lasten over programma's 2023 (x 1.000)

Verdeling totale lasten 2023 (x 1.000)

Verdeling baten 2023 (x 1.000)

BESLUIT

Het algemeen bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland;

B E S L U I T :

de Programmabegroting 2023 van GGD Noord- en Oost-Gelderland vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 7 juli 2022

drs. J.J. Baardman,
directeur publieke gezondheid

C.M. de Waard-Oudesluijs MSc,
voorzitter

BELEIDSBEGROTING

5. Bestuurlijke en beleidsmatige kaders

Dit hoofdstuk gaat in op de missie van de GGD en de daaruit voortvloeiende taken. Vervolgens wordt in het kort ingegaan op de door het algemeen vastgestelde Bestuursagenda 2019 – 2023 NOG Gezonder. Daarin staan de prioriteiten voor de GGD in deze bestuursperiode. Tot slot gaan we in op een tweetal belangrijke ontwikkelingen die grote invloed hebben op de beleidsmatige en uitvoerende taken van de GGD: het robuust maken van de GGD en de bestrijding van COVID-19.

5.1. Gemeentelijke organisatie voor publieke gezondheid

De missie van de GGD luidt: “GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD biedt actief ‘Een gezond houvast’ en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners.”

De taken van de gemeenten en de GGD op het terrein van de publieke gezondheidszorg staan in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Ook laten gemeenten andere taken door de GGD uitvoeren. Dit zijn taken die aansluiten bij de kerntaken en de deskundigheid van de GGD. De 22 colleges van B en W hebben hun samenwerkingsafspraken vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling.

5.2. Indeling GGD-taken

Gemeenten willen weten welke invloed zij hebben op GGD-taken en hoe zij hierop kunnen sturen. GGD NOG onderscheidt daarom zijn taken volgens het ABCD-model:

A. wettelijke GGD-taken
Taken van gemeenten die zij wettelijk verplicht laten uitvoeren door de GGD: kerntaken uit de Wet publieke gezondheid (Wpg), taken uit de wet Kinderopvang en uit de Wet veiligheidsregio’s.

B. wettelijke gemeentelijke taken
Taken die de gemeenten op basis van een wet moeten uitvoeren en die de GGD in hun opdracht kan uitvoeren: bijvoorbeeld jeugdgezondheidszorg op basis van de Wpg, kwaliteitstoezicht, toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg op basis van de Wmo 2015, preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet of lijkschouw op basis van de Wet op de lijkbezorging.

C. autonome gemeentelijke taken
Taken die de GGD kan uitvoeren in opdracht van gemeenten. In de praktijk komt dit weinig voor, omdat de gemeentelijke taken meestal in de wet vastliggen.

D. externe taken
Taken die de GGD uitvoert in opdracht van derden, zoals rijksoverheid, politie en burgers, in aansluiting op de kerntaken van de GGD: arrestantenzorg, reizigersvaccinatie, vergunningen tattooshops, publieke gezondheidszorg asielzoekers.

In de programma’s onderscheiden wij steeds deze vier soorten taken van de GGD.

5.3. Bestuursagenda 2019-2013 NOG Gezonder

Het algemeen bestuur (AB) heeft een Bestuursagenda voor de periode 2019 – 2023 vastgesteld. Hierin staan de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten voor de GGD in de jaren 2019-2023. Wij handhaven de benadering van 'positieve gezondheid'.

In de Bestuursagenda 2019 – 2023 NOG Gezonder staan vier prioriteiten:
1. NOG gezondere jeugd
2. NOG gezondere leefomgeving
3. NOG gezonder oud worden
4. NOG gezondere leefstijl

Voor alle vier prioriteiten geldt:
- Wij sluiten aan bij de landelijke ontwikkelingen en bij het gezondheidsbeleid en de preventieagenda's van de gemeenten.
- Gemeenten dragen bij aan het NOG gezonder laten worden van hun inwoners en aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Door meer te investeren in preventie en gezondheidsbevordering kan gezondheidswinst worden behaald.
- Wij besteden specifieke aandacht aan het bereiken van kwetsbare groepen (mensen met een lage sociaaleconomische status, in armoede, laaggeletterdheid, nieuwkomers en psychisch kwetsbare mensen).
- Wij zoeken innovatieve strategieën om het bereik en de effecten van gezondheidsprogramma's te vergroten.

Meer informatie is te vinden in de Bestuursagenda NOG Gezonder 2019 – 2023.

Uitgaande van deze Bestuursagenda richten wij ons nadrukkelijker op een brede aanpak van gezondheidsvraagstukken, met specifieke nadruk op de vitaliteit en veerkracht van kwetsbare groepen. De GGD zet met name in op veerkracht en weerbaarheid bij jongeren. De laatste jaren is de psychische en psychosociale ontwikkeling van jongeren hoger op de gemeentelijke agenda gekomen.
Ook de bestrijding van COVID-19 laat het belang zien van een gezonde leefstijl en aandacht voor kwetsbare groepen.

5.4. GGD NOG Robuust

In november 2021 besloot het algemeen bestuur, als afronding van de Takendiscussie over de GGD, in te stemmen met het aanpakken van zeven aandachtspunten van de notitie "Koersnotitie in de praktijk brengen". In deze koersnotitie zijn verschillende kwetsbaarheden in de GGD-organisatie benoemd. Als bijlage bij de Uitgangspuntennota 2023 is uitgebreide informatie hierover aan de raden van de gemeenten toegezonden.

De werktitel voor deze aanpak is: GGD NOG Robuust. Met GGD NOG Robuust speelt de GGD beter in op de vraag van gemeenten, onder andere rondom Medische Milieukunde, en worden vanuit partnerschap afspraken met gemeenten gemaakt over de uitvoering van specifieke taken. Daarnaast worden verbeteringen doorgevoerd op het terrein van dataveiligheid, bedrijfsvoering en communicatie. Tenslotte neemt de GGD maatregelen om goede medewerkers te werven en te binden aan de GGD.

Ook gaat de GGD samenwerkingsmogelijkheden onderzoeken met Het Service Centrum (samenwerkingsverband met enkele andere GGD'en) op het terrein van ondersteunende dienstverlening. Hetzelfde geldt voor de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland rond crisisbeheersing en facilitaire zaken (huisvesting). Het uitgangspunt is dat de businesscases voor samenwerking voor de kosten van GGD NOG positief zijn.

Het besluit van het AB op 18 november 2021 leidt op een aantal onderdelen tot een verhoging van de inwonerbijdrage. In hoofdstuk 6 gaan wij nader in op de financiële gevolgen van GGD NOG Robuust.
De GGD monitort en evalueert de uitvoering van de genomen besluiten op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid. De gemeenten worden hierbij betrokken. Waar nodig vindt bijsturing plaats.

5.5. Bestrijding COVID-19

COVID-19 beheerst nu, medio 2022, al ruim twee jaar het werk van de GGD. Dit werk bestaat onder meer uit het inrichten van een projectorganisatie, het beantwoorden van vragen, geven van advies, testen, bron- en contactonderzoek, vaccineren, uitvoeren van onderzoek en het bieden van stuurinformatie voor gemeenten en Veiligheidsregio. Ook draagt de GGD samen met de Veiligheidsregio zorg voor de coördinatie van de zorgcontinuïteit.
En tegelijkertijd gaat het reguliere werk zoveel mogelijk door, afhankelijk van de mogelijkheden die de coronamaatregelen toelaten.

Het is lastig te voorspellen wat de ontwikkelingen zijn; dat vereist lenigheid van de GGD-organisatie, zowel voor wat betreft het op- en afschalen van de capaciteit als voor de advisering. De verwachting is dat we moeten leren leven met de infectieziekte COVID-19.

Om de coronabestrijding voor de langere termijn inhoud en vorm te geven, is de GGD in 2022 gestart met het inbedden van de covid-organisatie in de reguliere organisatie. Daar spelen ook landelijke ontwikkelingen een rol, aangezien er ideeën zijn voor het inrichten van een centrale, landelijke functionaliteit voor de uitvoering van infectieziektebestrijding bij crisissen met een landelijke impact.

COVID-19 heeft laten zien dat het zin heeft om structureel te werken aan een meer weerbare en vitale bevolking. Daarbij moet onder andere aandacht zijn voor de maatschappelijke oorzaken van gezondheidsachterstanden en voor leefstijl. Om brede maatschappelijke en individuele gezondheidswinst te behalen is een integrale, langdurige en programmatische aanpak nodig. Als gemeenten en GGD dit willen realiseren is het nodig dat zij vanuit de rijksoverheid de financiële ruimte en slagkracht krijgen om werk te maken van preventie.

6. Voorstel nieuw beleid 2023

In de Uitgangspuntennota 2023 is aangekondigd, dat een tweetal onderwerpen financiële gevolgen hebben voor de inwonerbijdrage voor de gemeenten in 2023. Deze onderwerpen zetten wij hieronder op een rij. Ze vloeien beiden voort uit de besluitvorming van het algemeen bestuur op 18 november 2021.
De financiële consequenties van deze voorstellen leggen wij via afzonderlijke begrotingswijzigingen voor aan het algemeen bestuur. De gemeenteraden kunnen hierop vooraf hun zienswijze geven, overeenkomstig artikel 35, lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

6.1. Nieuw beleid: Aanpak van aandachtspunten GGD NOG Robuust

Op 18 november 2021 nam het algemeen bestuur een afrondend besluit over de takendiscussie GGD NOG. Het besluit houdt in dat 7 benoemde aandachtspunten worden aangepakt om een robuustere GGD-organisatie te realiseren. De uitvoering van dit besluit resulteert voor 2023 in een structurele verhoging van de inwonerbijdrage met € 340.000,--. Daarnaast is voor 2023 is een incidentele bijdrage van de gemeenten nodig van € 562.000,--. Dit wordt in de 1e begrotingswijziging 2023 verwerkt.
Bij de gemeenten is er draagvlak voor een robuuste GGD.

Er komt een plan van aanpak voor de zeven aandachtspunten. De uitvoering van deze aandachtspunten worden gemonitord en geëvalueerd op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid. Dit doen wij in afstemming met de gemeenten. Waar nodig vindt bijsturing plaats.

Onderstaand noemen wij de aandachtspunten nog eens met daarbij de aanpak waarvoor financiering wordt gevraagd:

1. *Beter inspelen op de vraag*
   a. ontwikkeling van relatiemanagement en projectmanagement (deels incidenteel)

2. *Vanuit partnerschap afspraken maken*
   (Hiervoor wordt geen bijdrage gevraagd).

3. *Data: veiligheidsrisico's wegnemen en gemeenten beter faciliteren met data*
   a. informatieveiligheid
   b. een ontwikkelprogramma voor informatievoorziening aan gemeenten *(incidenteel)*

4. *Arbeidsmarkt*
   a. een arbeidsmarkttoelage voor bepaalde functies
   b. opleidingsplekken voor Artsen in Opleiding tot Specialist

5. *Bedrijfsvoering*
   a. professionele inkoopadvisering
   b. tijdelijke versterking financieel advies en personeel en organisatie *(incidenteel)*

6. *Communicatie*
   a. versterking team Communicatie

7. *Medische Milieukunde*
   a. advisering Medische Milieukunde

6.2. Jeugdgezondheid Adolescenten

Wij zijn voornemens Jeugdgezondheid Adolescenten vanaf 2023 voor de 21 betrokken gemeenten op te nemen in de inwonerbijdrage. Dit betekent voor 2023 een toevoeging aan de inwonerbijdrage van € 380.000,--. Daar staat een daling tegenover van subsidie/maatwerk bijdrage van € 347.352,--. Hiermee worden de kosten evenwichtig verdeeld over de regio.

Vanaf 2015 is in het basispakket jeugdgezondheidszorg opgenomen dat een structureel aanbod moet worden gedaan aan jongeren vanaf 14 jaar. De uitvoering van jeugdgezondheid adolescenten moet door een erkende JGZ-instelling worden gedaan.
Het algemeen bestuur van de GGD heeft met het oog hierop op 18 november 2021 ingestemd met het aankondigen in de Uitgangspuntennota 2023, dat jeugdgezondheid adolescenten in 2023 wordt opgenomen in de inwonerbijdrage.
Dit wordt in de 2e begrotingswijziging 2023 verwerkt.

7. Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren sluiten aan op de Bestuursagenda
Hieronder staan de beleidsindicatoren voor de Programmabegroting. Het zijn beleidsindicatoren die aansluiten bij de Bestuursagenda 2019 – 2023 NOG Gezonder. Naast de algemene inzet voor het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid, noemt de Bestuursagenda 4 prioriteiten:

- gezondere jeugd,
- gezondere leefomgeving,
- gezonder ouder worden,
- gezondere leefstijl.

De 4 prioriteiten geven nadrukkelijk richting aan de inzet van de GGD. De activiteiten van de GGD weerspiegelen deze ambities.

Wij zoeken voor de uitwerking van de Bestuursagenda en voor het behalen van de resultaten samenwerking met lokale en regionale ketenpartners.
Lokaal beleid, beleid van ketenpartners en landelijke of regionale ontwikkelingen beïnvloeden de realisatie van de indicatoren. Deze ontwikkelingen liggen grotendeels buiten de invloedssfeer van de GGD.
Tenslotte merken wij op, dat COVID-19 gevolgen heeft voor de (psychische) gezondheid van de jeugd en van kwetsbare groepen. Dit beïnvloedt het behalen van een deel van onze resultaten.

Beleidsindicatoren gaan over Noord- en Oost-Gelderland
De percentages die genoemd worden bij de beleidsindicatoren betreffen cijfers voor de regio Noord- en Oost-Gelderland.
De cijfers per gemeente zijn niet hetzelfde. Per regio of gemeente kunnen daarom andere accenten worden gelegd, afhankelijk van de (gezondheids)situatie of van specifieke omstandigheden binnen een gemeente.

Beschikbaarheid van de resultaten
Significante resultaten zijn vrijwel altijd pas op langere termijn zichtbaar. Daarom is belangrijk om te onderkennen dat de Bestuursagenda en de daaruit afgeleide beleidsindicatoren richting geven aan de langetermijndoelen van de gemeenten en de GGD. De beleidsindicatoren komen daarom ook weer terug in komende programmabegrotingen.

Voor de indicatoren zijn ook niet ieder jaar nieuwe resultaten beschikbaar. De resultaten van het beleid worden vooral gemeten via de verschillende GGD-monitors die vierjaarlijks worden afgenomen. Wanneer resultaten uit de monitors beschikbaar komen (dat is in de loop van het jaar volgend op het jaar van uitvoering van de monitor), gebruiken wij ze voor de evaluatie en eventuele bijstelling van beleid. In ieder geval rapporteren we via het jaarverslag van de GGD de resultaten. De resultaten worden voorts gemonitord via de bestuursrapportages.

Daarnaast werken wij aan het helder en inzichtelijk maken voor gemeenten van de werkzaamheden en resultaten van de GGD. Dit inzicht laat zien of de activiteiten die de GGD uitvoert voldoende bijdragen aan het bereiken van de gewenste resultaten.

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren delen we onderstaand in aan de hand van de vier prioriteiten uit de Bestuursagenda. Een aantal van deze beleidsindicatoren richt zich op de grotere nadruk op de vitaliteit en veerkracht van kwetsbare groepen.

De resultaten van de monitor Volwassenen en Ouderen zijn medio 2021 beschikbaar gekomen. De onderstaand vermelde percentages uit die monitor zijn aangepast aan de resultaten hiervan en er zijn nieuwe streefcijfers voor 2024 genoemd. In het geval er nieuwe cijfers zijn, tonen wij in een tabel de ontwikkeling.

De resultaten van de Kindermonitor 2021 zijn op het moment van het opmaken van deze programmabegroting nog niet bekend.

NOG gezondere jeugd

- De vaccinatiegraad van vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma is in Noord- en Oost-Gelderland in 2023 hoger dan de vaccinatiegraad in 2019.
    - D(K)TP en BMR volledig (10 jaar) gaan van 90,4% in 2019 naar 92% in 2023;
    - HPV stijgt van 45,6% in 2019 naar 50% in 2023.

  (*Bron: RIVM)*

- Het percentage jongeren in Noord- en Oost-Gelderland dat hun gezondheid als goed of zeer goed ervaart is in 2023 92% (2015 89%).
  (Bron: Jeugdmonitor)

- Het percentage kinderen in Noord- en Oost-Gelderland met een verhoogde of matig verhoogde kans op psychosociale problematiek is in 2021 20% (2017: 23%).
  (Bron: Kindermonitor)

- Het percentage jongeren in Noord- en Oost-Gelderland dat in de categorie ‘normaal’ scoort op het terrein van de psychosociale gezondheid is in 2023 91% (2015: 88%). *(Bron: Jeugdmonitor)*

NOG gezondere leefomgeving

- In 2023 zijn met alle 22 gemeenten procesafspraken gemaakt over de dienstverlening van de GGD ten aanzien van advisering over de leefomgeving (bijvoorbeeld initiatieven, vergunningen, omgevingsplannen, omgevingsvisies of programma’s)
  (Bron: Eigen registratie)

- In 2023 is de GGD bij 20 omgevingsvergunningen, omgevingsplannen of vooroverleggen daarover door gemeenten om een gezondheidsadvies gevraagd. (In de afgelopen jaren waren dit er voor een omgevingsvergunning, planvorming of bestemmingsplanwijziging gemiddeld 7,5 per jaar).
  (Bron: Eigen registratie)

NOG gezonder ouder worden

- Het percentage volwassen/ouderen dat hun gezondheid als goed of zeer goed ervaart is in 2024 81% (2020: 80%).

	2016	***2020***	***2024***
Indicator		80%	81%
Resultaat	78%	80%	

(Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM)

- Het percentage volwassenen/ouderen in Noord- en Oost-Gelderland dat geen of een laag risico heeft op een angststoornis of een depressie is in 2024 53% (2020: 53%).

	2016	***2020***	***2024***
Indicator		58%	53%
Resultaat	56%	53%	

(Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM)

NOG gezondere leefstijl

- Het percentage jongeren in Noord- en Oost-Gelderland dat ooit een hele sigaret of meer heeft gerookt is in 2023 13% (2015: 17%).
  (Bron: Jeugdmonitor)

- Het percentage jongeren in Noord- en Oost-Gelderland dat de laatste vier weken alcohol heeft gedronken is in 2023 28% (2015: 33%).
  (Bron: Jeugdmonitor)

- Het percentage jongeren in Noord- en Oost-Gelderland dat tenminste 5 dagen per week minimaal een uur beweegt is in 2023 60% (2015: 56%).
  (Bron: Jeugdmonitor)

- Het percentage volwassenen/ouderen in Noord- en Oost-Gelderland dat rookt of weleens rookt is in 2024 13% (2020: 15%).

	2016	***2020***	***2024***
Indicator		17%	13%
Resultaat	19%	15%	

(Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM)

- Het percentage volwassenen/ouderen in Noord- en Oost-Gelderland met matig of ernstig overgewicht is in 2024 52% (2020: 52%).

	2016	***2020***	***2024***
Indicator		50%	52%
Resultaat	52%	52%	

(Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM)

- Het percentage volwassenen/ouderen in Noord- en Oost-Gelderland dat voldoet aan de norm voor alcoholgebruik is in 2024 43% (2020: 43%).

	2016	***2020***	***2024***
Indicator		---	43%
Resultaat	40%	43%	

(Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD'en, CBS en RIVM)

(NB Deze indicator is gewijzigd ten opzichte van de Programmabegroting 2022. De norm voor alcoholgebruik is aangepast naar maximaal 1 glas per dag in plaats van maximaal 7 glazen per week. Vandaar dat hiervoor voor het jaar 2020 geen indicator was opgenomen.)

PROGRAMMAPLAN

8. Programma Jeugdgezondheid

8.1. Wat willen we bereiken?

De jeugdgezondheidszorg heeft twee verschillende opdrachten. Aan de ene kant ziet en monitort zij kinderen op individueel niveau. Hierdoor is het mogelijk om kinderen in een kwetsbare situatie te signaleren en om daar vervolgens wat mee te doen. Aan de andere kant heeft de jeugdgezondheidszorg een collectieve opdracht. Deze collectieve opdracht is om de gezondheid van de populatie jeugdigen in de gemeenten te bewaken, te beschermen en te bevorderen. De jeugdgezondheid gaat uit van de eigen kracht van gezinnen (ouders en kinderen) en hun omgeving op basis van het concept van positieve gezondheid.

8.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- Gemeenten laten de beleidsadvisering vanuit de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door de GGD, in samenhang met de algemene taken van de GGD bij monitoring, signalering en advisering (Wet publieke gezondheid).

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het actief aanbieden van jeugdgezondheidszorg aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar (Wet publieke gezondheid - Wpg). Het Basispakket Jeugdgezondheidzorg geeft aan welke activiteiten beschikbaar moeten zijn (zie het Besluit publieke gezondheid). Dit is uitgewerkt in het landelijk professioneel kader JGZ en landelijke professionele richtlijnen. De uitvoering van de jeugdgezondheidszorg sluit aan op de ontwikkelingen in het sociaal domein. In de regio NOG hebben 21 gemeenten de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor 4-18-jarigen opgedragen aan de GGD.
- De jeugdgezondheidszorg draagt bij aan preventie en jeugdhulp op grond van de Jeugdwet. Op verzoek van gemeenten voert de GGD deze preventieve activiteiten uit.
- De GGD voert het rijksvaccinatieprogramma (RVP) uit voor de 4-18-jarigen. De uitvoering van het RVP is gekoppeld aan de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg.
- Voor de doelgroep statushouders (vluchtelingen die in de gemeenten zijn gehuisvest) is bij de uitvoering van de reguliere jeugdgezondheidszorg een extra inspanning van de GGD nodig.

Prioriteiten

In het programma Jeugdgezondheid zijn de prioriteiten in 2023:

1. **Accent op veerkracht en weerbaarheid bij jongeren**

   Uit de studies blijkt dat de coronacrisis voor veel jongeren een negatieve invloed heeft gehad op de fysieke en mentale gezondheid. Tegelijkertijd laten de studies zien dat jongeren veerkrachtig zijn; in ieder geval in het begin van de crisis. Het is uit nog onduidelijk wat de effecten op de lange termijn zijn. In het algemeen is meer aandacht nodig voor preventie om gezondheidsproblemen te voorkomen en om de jeugd veerkrachtig te maken en houden. En daarbij speciale aandacht te hebben voor kwetsbare groepen.

Om hier aan tegemoet te komen heeft de GGD een leerlijn veerkracht ontwikkeld, met verschillende activiteiten voor jeugdigen van 4 tot 18 jaar, ouders en docenten. Een deel van deze leerlijn voert de GGD binnen de basistaken uit. Daarnaast kunnen gemeenten extra aanbod afnemen of (bij jeugdgezondheid adolescenten) binnen het basispakket keuzes maken.

In 2023 is het streven dat de GGD aan alle scholen de bij hen passende onderdelen van de leerlijn veerkracht heeft aangeboden, en dat 75% van de middelbare scholen het aanbod als onderdeel van Jeugdgezondheid Adolescenten is uitgevoerd.

2. Jeugdgezondheid Adolescenten

In het basispakket jeugdgezondheidszorg (JGZ) is opgenomen dat een structureel aanbod moet worden gedaan aan jongeren vanaf 14 jaar. De uitvoering van jeugdgezondheid adolescenten moet bij een erkende JGZ-instelling liggen.
Afgesproken is dat gemeenten per (sub)regio de invulling bepalen van de jeugdgezondheid adolescenten in 2023. De GGD sluit hierop aan door met scholen, samenwerkingspartners en gemeenten in gesprek te gaan naar vraag en behoefte.

In 2023 is met iedere gemeente een afspraak gemaakt over de uitvoering van Jeugdgezondheid Adolescenten.

8.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	3e begrotings wijziging 2022	programma begroting 2023	Meerjaren raming 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026
Jeugdgezondheid					
Baten	1.171	1.029	1.029	1.029	1.029
Lasten	5.421	5.449	5.449	5.449	5.449
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-4.250**	**-4.420**	**-4.420**	**-4.420**	**-4.420**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-4.250**	**-4.420**	**-4.420**	**-4.420**	**-4.420**

9. Programma Algemene gezondheidszorg

9.1. Wat willen we bereiken?

Het programma Algemene gezondheidszorg bestaat uit een groot aantal verschillende producten. Gemeenschappelijk doel is het bevorderen, bewaken en beschermen van de gezondheid van de bevolking in de regio, met speciale aandacht voor risicogroepen.

9.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De wettelijke taken in dit programma betreffen de infectieziektebestrijding (waaronder de coronabestrijding), medisch milieukundige zorg, algemene technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen (Wet publieke gezondheid).
- De GGD draagt bij aan de geneeskundige hulpverlening in de regio (GHOR, Wet veiligheidsregio's).
- De gemeenten zien toe op de naleving van de kwaliteitseisen voor kinderopvang. Zij wijzen de GGD aan als toezichthouder (Wet Kinderopvang).
- Voor de doelgroep statushouders (vluchtelingen die in de gemeenten zijn gehuisvest) is bij de uitvoering van reguliere taken een extra inspanning van de GGD nodig. Daarbij gaat het vooral om infectieziektebestrijding, seksuele gezondheid en gezondheidsbevordering (Wet publieke gezondheid).

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- De GGD voert de lijkschouw uit voor de gemeenten, als onderdeel van de forensische geneeskunde (Wet op de lijkbezorging).
- Een groot aantal gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland heeft de GGD belast met het kwaliteitstoezicht op de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), op basis van een overeenkomst.
- In opdracht van een aantal gemeenten voert de GGD taken uit voor toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015).
- De GGD voert voor een aantal gemeenten Verkennend Onderzoek uit in het kader van de Wet verplichte GGZ.

D. Taken die de GGD in opdracht van derden uitvoert.

- De GGD verzorgt reizigersadvisering en -vaccinaties voor burgers.
- Het ministerie van VWS heeft de GGD belast met de inspectie en vergunningverlening voor het aanbrengen van tatoeages en piercings (op basis van de Warenwet).
- De GGD ontvangt van VWS een subsidie voor de uitvoering van aanvullende seksuele gezondheidszorg.
- De GGD ontvangt via de subsidieregeling PrEP een subsidie voor de medische begeleiding bij het gebruik van PrEP door een specifieke doelgroep met een verhoogd risico op hiv.
- De GGD voert de arrestantenzorg en forensisch medisch onderzoek uit voor politie en justitie, als onderdeel van de forensische geneeskunde.
- In opdracht van het RIVM voert GGD NOG de Doetinchemstudie uit, een langlopende cohortstudie (bevolkingsonderzoek).

- De GGD voert de publieke gezondheidszorg asielzoekers uit op basis van een landelijke overeenkomst met het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA).

Prioriteiten
Voor het programma Algemene gezondheidszorg zijn de prioriteiten in 2023:

3. COVID-19-bestrijding

De afgelopen twee jaar is op een groot aantal manieren invulling gegeven aan de COVID-19-bestrijding. Het is lastig te voorspellen wat de ontwikkelingen zijn, maar we gaan ervan uit dat COVID-19 aandacht blijft houden. Onder voorbehoud van landelijke besluitvorming, heeft de GGD in 2023:

1. invulling gegeven aan de opdracht om de COVID-bestrijding vorm te geven.
2. de integratie van de COVID-projectorganisatie in de reguliere organisatie gerealiseerd.

4. Medische Milieukunde

We voorzien een toename in de vragen van gemeenten en inwoners op het terrein van medische milieukunde. Dit komt onder meer door de verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet en de opkomst van diverse nieuwe uitdagingen in de leefomgeving.
Wij werken met gemeenten aan concrete werkafspraken.
In 2023 is duidelijk welke dienstverlening de gemeenten van de GGD kunnen ontvangen.

5. Toezicht Kinderopvang

Vanaf 2022 worden landelijk meer middelen beschikbaar gesteld om het toezicht en de handhaving op de gastouderopvang te intensiveren. In 2022 kunnen gemeenten en GGD'en deze uitbreiding in gang zetten. Daarnaast wordt met ingang van 2022 de flexibilisering van de inspectieactiviteit ingevoerd. Dat houdt in dat gemeenten en GGD'en met elkaar in overleg moeten over welke keuzes gemaakt moeten worden.

In 2023 zijn met gemeenten afspraken gemaakt over de inzet van de GGD op de intensivering van het toezicht en de handhaving op de gastouderopvang en over de onderwerpen die bij de reguliere inspecties moeten worden geïnspecteerd.

9.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	3e begrotings wijziging 2022	programma begroting 2023	Meerjaren raming 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026
Algemene Gezondheid					
Baten	56.670	6.948	6.948	6.948	6.948
Lasten	47.787	8.088	8.088	8.088	8.088
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**8.883**	**-1.140**	**-1.140**	**-1.140**	**-1.140**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**8.883**	**-1.140**	**-1.140**	**-1.140**	**-1.140**

10. Programma Kennis- en Expertise

10.1. Wat willen we bereiken?

De GGD ondersteunt gemeenten bij beleidsvorming en beleidsuitvoering. Dit gebeurt door het bieden van inzicht in de gezondheidssituatie van de inwoners van de gemeenten, integraal beleidsadvies en advies over gebruik van effectief gebleken interventies die leiden tot verbetering van leefstijl en gezonder gedrag van de bevolking.

10.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De gemeenten laten een aantal taken voor de publieke gezondheid (het onderzoek van de gezondheidssituatie van de bevolking [epidemiologische analyse], beleidsadvisering, bijdragen aan preventieprogramma's en gezondheidsbevordering en preventieve ouderengezondheidszorg) uitvoeren door de GGD (Wet publieke gezondheid).

C. Autonome gemeentelijke taken die de GGD in opdracht van de gemeenten uitvoert

- Academische werkplaats AGORA, een samenwerkingsverband met Wageningen University & Research centre, voert onderzoeken uit voor gemeenten, die deels boven de afgesproken basistaken uitgaan en afzonderlijk worden bekostigd. Dit geldt ook voor het Evaluatiebureau publieke gezondheid, dat voortkomt uit Agora.

Prioriteiten

Voor het programma Kennis en Expertise zijn de prioriteiten in 2023:

6. NOG Gezondere leefstijl

Wij zetten in op de prioriteiten van het Nationaal Preventieakkoord 2018 (roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik); hieraan wordt zeer waarschijnlijk mentale gezondheid als thema toegevoegd. De landelijke nota gezondheidsbeleid 2020 – 2024 pleit voor een brede aanpak van gezondheid.

In 2023 geeft de GGD in alle drie subregio's input aan lokale of regionale preventieakkoorden, waarbij ingezet wordt op een brede programmatische aanpak.

7. Aansluiten bij informatiebehoefte gemeenten

De Koersnotitie bevat de ambitie dat de GGD snel toegepaste informatie kan leveren aan gemeenten (zie de AB-besluiten van 8 juli en 18 november 2021). Beoogd wordt de opgedane inzichten en ervaringen vanuit de COVID19 informatievoorziening te bestendigen en toe te passen op andere werkvelden Om deze rol te borgen worden de samenwerking met regionale (kennis)partners en de deskundigheid binnen de GGD versterkt.

In 2023 geeft de GGD uitvoering aan een tweejarig ontwikkelprogramma om de informatievoorziening te verbeteren.

EEN GEZOND HOUVAST

8. Aandacht voor kwetsbare groepen

De coronapandemie heeft het belang laten zien van een gezonde leefstijl en aandacht voor kwetsbare groepen.

In 2023 heeft de GGD samen met gemeenten en samenwerkingspartners bepaald welke inzet c.q. welk aanbod er vanuit de GGD is voor kwetsbare groepen in de samenleving.

10.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	3e begrotings wijziging 2022	programma begroting 2023	Meerjaren raming 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026
Kennis & Expertise					
Baten	729	544	544	544	544
Lasten	2.100	2.035	2.147	2.035	2.035
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-1.371**	**-1.491**	**-1.603**	**-1.491**	**-1.491**
Dotatie reserve	28	28	28	28	28
Onttrekking reserve	0	0	112	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.399**	**-1.519**	**-1.519**	**-1.519**	**-1.519**

11. Inwonerbijdrage en organisatieprojecten

11.1. Wat willen we bereiken?

In dit programma hebben wij de kosten en opbrengsten opgenomen van:

- organisatie-ontwikkelingstrajecten binnen de GGD
- nog te realiseren, niet gespecificeerde omzet van plusopdrachten
- de inwonerbijdrage van gemeenten voor de uitvoering de basistaken van de GGD.

11.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De colleges van burgemeester en wethouders van gemeenten in een veiligheidsregio, treffen een gemeenschappelijke regeling voor de instelling en instandhouding van een regionale gezondheidsdienst in die regio (Wet publieke gezondheid). De wet schrijft voor dat de gemeenten een aantal taken voor de publieke gezondheid laten uitvoeren door de GGD.

Prioriteiten

9. GGD NOG Robuust

GGD NOG Robuust wordt projectmatig aangepakt en separaat gemonitord en geëvalueerd. Voor het programma inwonerbijdrage en organisatieprojecten zijn de prioriteiten voor 2023 die uit GGD NOG Robuust voortkomen:

1. In 2023 heeft de GGD een programma uitgevoerd om beter in te spelen op de behoefte van de gemeenten en hun inwoners. Hiervoor brengt de GGD relatie- en projectmanagement tot stand en hebben relatiemanagers structureel contact met de gemeenten en andere stakeholders.
2. Er zijn meerjarige afspraken gemaakt met gemeenten over Toezicht Wmo, Seksuele Gezondheid en Jeugdgezondheid Adolescenten (zie ook prioriteit 2 bij het programma Jeugdgezondheid).
3. Er is duidelijkheid over het resultaat van de businesscase van intensivering van de samenwerking met Het Service Centrum en de Veiligheidsregio NOG.

11.3. Wat mag het kosten?

Rekening van baten en lasten per programma	3e begrotings wijziging 2022	programma begroting 2023	Meerjaren raming 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026
Inwonerbijdrage en projecten					
Baten	12.623	13.159	13.159	13.159	13.159
Lasten	737	350	350	350	350
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**11.886**	**12.809**	**12.809**	**12.809**	**12.809**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	458	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**12.344**	**12.809**	**12.809**	**12.809**	**12.809**

12. Overhead

12.1. Wat willen we bereiken?

Een onderdeel van het programma Overhead is bestuursondersteuning. Het doel van de bestuursondersteuning is om het GGD-bestuur en de gemeenten in positie te brengen voor het besturen van de GGD. Dit betreft:

1. advisering en ondersteuning voor de bestuurlijke besluitvorming, en
2. het agenderen en oppakken van maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken op het gebied van de publieke gezondheid.

12.2. Wat gaan we ervoor doen?

Prioriteiten

Voor het programma Overhead zijn de prioriteiten in 2023:

10. Nieuwe Bestuursagenda 2023 – 2027

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 is een nieuw algemeen bestuur aangetreden. Het algemeen bestuur bepaalt de koers en de prioriteiten van de GGD. Deze legt het bestuur vast in de bestuursagenda. Samen met de gemeenten werkt de GGD deze prioriteiten verder uit.
In 2023 stelt het algemeen bestuur een nieuwe bestuursagenda voor de periode 2023 – 2027 vast.

11. Informatievoorziening aan raden

De GGD laat zich graag uitnodigen door raden c.q. raadscommissies van de gemeenten om toelichting te geven over het beleid van en taakuitvoering door de GGD. Het streven is dat de GGD in 2023 bij meer dan 15 (minimaal 75%) bijeenkomsten van raden of raadscommissies aanwezig is geweest.

Rekening van baten en lasten per programma	3e begrotings wijziging 2022	programma begroting 2023	Meerjaren raming 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026
Overhead					
Baten	51	52	52	52	52
Lasten	15.629	5.782	5.782	5.782	5.782
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-15.578**	**-5.730**	**-5.730**	**-5.730**	**-5.730**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-15.578**	**-5.730**	**-5.730**	**-5.730**	**-5.730**

13. Paragrafen

Op basis van artikel 9 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze begroting drie paragrafen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing (inventarisatie weerstandcapaciteit, inventarisatie risico's en beleid)
- financiering (treasurybeleid)
- bedrijfsvoering (bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en beheersing daarvan)

De andere paragrafen uit artikel 9 zijn niet van toepassing voor GGD Noord- en Oost-Gelderland. Dit geldt ook voor de paragraaf verbonden partijen. De GGD kent ook geen verbonden partijen in de zin van de wet, d.w.z. waar de GGD bestuurlijke invloed en financieel belang heeft.

13.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf geven wij weer hoe robuust de financiële positie is. Het weerstandsvermogen is het vermogen van GGD NOG om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat de continuïteit van de GGD in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, d.w.z. de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten te dekken, en
- alle risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In het kader van de vernieuwing van de BBV is een uniforme basisset financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing voorgeschreven. Voor GGD NOG zijn de onderstaande kengetallen van toepassing:

- Netto Schuldquote: de netto schuld gedeeld door de totale inkomsten,
- Solvabiliteit: eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen,
- Structurele exploitatieruimte: het structurele exploitatiesaldo in percentage van de totale baten.

Kengetal	realisatie 2021	begroot 2022	begroot 2023
Netto schuld quote	-2,3%	-1,8%	-5,6%
Solvabiliteit	22,2%	46,3%	47,0%
Structurele exploitatieruimte	0,1%	0,0%	0,0%

Weerstandscapaciteit en risico's

Het algemeen bestuur heeft op 22 november 2018 de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor de GGD in het kader van het risicomanagement vastgesteld.

1. inhoudelijke risico's en risico's met betrekking tot opbrengsten:
   a. wijziging wetgeving
   b. uitbraak infectieziekte/tbc
   c. gemeenten laten taken niet door de GGD uitvoeren
   d. omzetdaling/minder opdrachten
   e. morele verplichting voor uitvoering van taken die niet kostendekkend zijn
2. risico's vanwege personele omstandigheden:
   a. ziekteverzuim boven 4%
   b. WW-verplichting
   c. arbeidsmarktkrapte/leeftijdsopbouw
3. risico's vanuit de bedrijfsvoering:
   a. begrotingsoverschrijding
   b. technologische ontwikkeling

Deze risico's zijn gekwantificeerd voor de bepaling van het weerstandsvermogen. Voor de inwonerbijdrage Jeugdgezondheid worden de gemeenten geacht zelf een reserve aan te houden. Bij eventueel uittreden komt er een frictiebijdrage die de kosten voor de andere gemeenten dekt.

Risico's
Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen hanteren wij als definitie van een risico: een gebeurtenis of omstandigheid met mogelijk nadelige financiële gevolgen voor de organisatie.

Beleid weerstandscapaciteit en de risico's

Percentage weerstandscapaciteit

Berekening percentage weerstandscapaciteit	**31-12-2021**
Weerstandscapaciteit (materieel gezien)	1.618.000
Voorstel tot storting bij jaarrekening 2021	0
Stand weerstandsvermogen bij GGD na stortingsvoorstel	1.618.000
Weerstandsvermogen aan te houden bij de GGD per 31-12-2018	1.629.000
Percentage weerstandscapaciteit	**99%**

Benodigd weerstandsvermogen structurele exploitatierisico's

Omschrijving risico	**in €**
1 Inhoudelijke risico's en risico's met betrekking tot opbrengsten	1.644.000
2 Risico's vanwege personele omstandigheden	2.392.000
3 Risico's uit bedrijfsvoering	806.000
Totaal risico	4.842.000
kans dat risico's zich gelijk voordoen	50%
Totaal risico GGD NOG	2.421.000
af post onvoorzien in exploitatie	792.000
aan te houden weerstandsvermogen	**1.629.000**

De berekening van het benodigd weerstandsvermogen is gemaakt op basis van de realisatie van 2021 waarbij rekening is gehouden met de invloed van COVID-19. Het percentage weerstandscapaciteit is

99%. In euro's is het weerstandsvermogen € 11.000 te laag. Wij stellen voor om geen dotatie aan de algemene reserve te doen.

13.2. Financiering

Inleiding
Deze paragraaf omvat de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

De financieringsparagraaf geeft kaders voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Het algemeen bestuur van de GGD heeft een Treasurystatuut vastgesteld waarin de volgende uitgangspunten zijn vastgelegd.

- zoveel mogelijke interne financiering
- een risicomijdende gedragslijn
- rekening houdend met deze randvoorwaarden, het optimaliseren van de renteresultaten.
-

Schatkistbankieren en financiering
De Wet schatkistbankieren schrijft voor dat de decentrale overheden, waaronder de GGD, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen aanhouden bij het ministerie van Financiën. Daarmee zijn de mogelijkheden om de renteresultaten te optimaliseren uitgeput.
Wij verwachten dat het ook in 2022 niet nodig is externe financieringsmiddelen aan te trekken. De GGD kan volledig gebruik maken van interne financiering.

Kapitaalgoederen
De kapitaalgoederen van de GGD betreffen medische apparatuur, kantoorinventaris, ICT- en telefoniemiddelen.
De rekening 2021 heeft per 31-12-2021 een boekwaarde van kapitaalgoederen van afgerond € 0,7 miljoen. Door de bestrijding van COVID-19 heeft GGD NOG veel extra personeel ingezet. Deze medewerkers hebben laptops, telefoons, bureaustoelen etc. nodig. Omdat we niet weten hoelang deze extra medewerkers nodig zijn hebben we deze middelen geleased of gehuurd. De reguliere vervanging van middelen wordt eveneens geleased of gehuurd. Vanaf 2022 verwachten we dat de boekwaarde toeneemt doordat we reguliere vervanging van middelen zelf aanschaffen. Op 17 november 2022 bieden wij bij een wijziging op de Programmabegroting 2022 het algemeen bestuur een geactualiseerde Staat van activa aan.

13.3. Bedrijfsvoering

De prioriteiten voor 2023 binnen de bedrijfsvoering zijn:

14. Personeelsbeleid

Landelijk is er een schaarste aan artsen en verpleegkundigen. De beloning van artsen en verpleegkundigen heeft geen gelijke tred gehouden met omliggende GGD'en; dit is een nadeel bij de werving en behoud van medewerkers. Er zijn verschillende instrumenten om werken bij de GGD aantrekkelijk te maken en houden. Eén daarvan is herijking van het functiehuis.
In 2023 heeft de GGD een geactualiseerd functiehuis.

FINANCIËLE BEGROTING

14. Financiële uitgangspunten

14.1. Uitgangspuntennota 2023

Begin december 2021 hebben wij een brief met de Uitgangspunten voor de begroting 2023 toegezonden aan de gemeenten. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft geen aangepaste cijfers voor de indexering gepubliceerd. Daarom is de indexering in deze programmabegroting gelijk aan de uitgangspuntennota.

14.2. Indexering

Methodiek
Ons uitgangspunt bij indexeren is dat de index in relatie staat tot de werkelijke ontwikkeling van de kosten. Dat houdt in dat wij de kosten voor het komende jaar begroten mét indexering.
Het algemeen bestuur heeft in zijn vergadering van 21 november 2019 de aangepaste indexeringssytematiek vastgesteld. Deze systematiek gaat uit van:

- het basisjaar is het jaar van de begroting minus twee jaar;
- de indexcijfers uit de CPB kortetermijnraming van december
- de verdeling van de kosten in 70% loonkosten (loonvoet sector overheid) en 30% materiële kosten (prijs overheidsconsumptie, netto materieel).

Als de vergelijking met de ontwikkeling van de inkomsten uit het Gemeentefonds daartoe naar oordeel van het algemeen bestuur aanleiding geeft, dan kan het AB besluiten een bezuinigingsopdracht te geven. Het uitgangspunt is dat een eventuele bezuinigingsopdracht gebaseerd is op een discussie over de inhoud en omvang van het takenpakket van de GGD. Wij handhaven de inspanningsverplichting van de afgelopen jaren tot het “inverdienen” van de indexering.

Index 2023
In de Uitgangspuntennota 2023 zijn wij uitgegaan van een gewogen index van 2,63%. We hebben gebruik gemaakt van de indexcijfers van de septembercirculaire 2021. Het CPB heeft geen kortetermijnraming van december gepubliceerd.
De cijfers uit de kortetermijnraming van het CPB van maart 2022 zijn aanzienlijk hoger dan de cijfers van september 2021. Aangezien de kortetermijnraming van maart te laat beschikbaar komt, verwerken we – volgens afspraak – deze cijfers niet in de concept-programmabegroting. Wel vragen wij hier nadrukkelijk aandacht voor en komen, indien nodig, t.z.t. met een voorstel voor een begrotingswijziging op de indexering van de inwonerbijdrage.

De gebruikte indexcijfers voor 2023 zijn:
Loonkosten 2,3% (loonvoet sector overheid septembercirculaire 2021)
Materiële kosten 1,5% (prijs overheid consumptie netto materiaal septembercirculaire 2021)

Indexcijfers 2023 (gebaseerd op septembercirculaire 2021)

Omschrijving	Ontwik-kelingen 2022	Indexcijfer 2023	Indexering begroting 2023
Loonkostenindex	0,30%	2,30%	2,60%
Materiële kostenindex	1,20%	1,50%	2,70%
Gewogen Index	0,57%	2,06%	2,63%

De kosten van de GGD bestaan voor 70% uit loonkosten en 30% uit materiële kosten. De bovenstaande berekening leidt tot het volgende indexeringsvoorstel voor inwonerbijdrage deelnemende gemeenten:

Gewogen index
loonkosten 0,7 * 2,60% + materiële kosten 0,3 * 2,70% = 2,63%.

Inwonerbijdrage

Als gevolg van de geactualiseerde indexcijfers wijzigt de inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten. Wij gaan in deze programmabegroting 2023 uit van de inwonertallen per 31 december 2021. Bij de inwonerbijdrage maken wij onderscheid tussen

- de bijdrage voor de A-taken voor publieke gezondheidszorg die worden bekostigd uit de inwonerbijdrage van alle gemeenten, en
- de B-taak Jeugdgezondheidszorg 4- 18-jarigen die wordt bekostigd uit een inwonerbijdrage van 21 gemeenten (Apeldoorn laat vanaf 2017 de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door het Centrum voor Jeugd en Gezin Apeldoorn).

Voor 2022 leidt dit tot de volgende inwonerbijdragen voor de gemeenten:

Omschrijving	Aantal inwoners	Totaal inwoner bijdrage in €	Per Inwoner in €	Aantal inwoners	Totaal inwoner bijdrage in €	Per Inwoner in €
Inwoneraantal 31-12-2020	831.319			666.549		
Toename inwoners	3.792			2.976		
Inwoneraantal 31-12-2021	835.111			669.525		
Programma begroting 2022	831.319	6.789.109	8,167	666.549	5.844.965	8,769
Toename inwoners	3.792	30.968		2.976	26.097	
Actualisering prijspeil 2022 0,57%		38.874			33.465	
CPB Index 2023 2,06%		141.294			121.633	
Inwonerbijdrage deelnemende gemeente 2023	835.111	7.000.246	8,382	669.525	6.026.160	9,001
Korting logopedie Hattem en Voorst		0			10.871	
Inwonerbijdrage deelnemende gemeenten 2023 na correctie korting logopedie		7.000.246			6.015.289	

De totale inwonerbijdrage van een deelnemende gemeente is het bedrag per inwoner vermenigvuldigd met het aantal inwoners van die gemeente (zie 15.1 Bijlage A op pag. 49 voor een overzicht).
De gemeenten Hattem en Voorst maken van oudsher geen gebruik van het onderdeel Spraak- en taalscreening (logopedie) van de jeugdgezondheid. Hiervoor krijgen zij een korting op de inwonerbijdrage.
De totale inwonerbijdrage aan de GGD voor 2023 is begroot op € 13.015.535. Voor de berekening per inwoner is de korting hierbij opgeteld. Dit resulteert in een inwonerbijdrage Publieke Gezondheid van € 8,38 en een inwonerbijdrage Jeugdgezondheid van € 9,00.

Als het aantal inwoners van een gemeente lager wordt, dan neemt de totale inwonerbijdrage van deze gemeente ook relatief af. De definitieve inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten wordt bepaald aan de hand van de werkelijke inwonertallen op 1 januari van het jaar waarop de kosten betrekking hebben (zie Gemeenschappelijke regeling GGD NOG).

EEN GEZOND HOUVAST

14.3. Overzicht baten en lasten 2021-2026 en toelichting

in € 1.000 per programma

Rekening van baten en lasten per programma	realisatie 2021 (concept)	3e begrotings wijziging 2022	programma begroting 2023	Meerjaren raming 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026
Jeugdgezondheid						
Baten	1.343	1.171	1.029	1.029	1.029	1.029
Lasten	6.450	5.421	5.449	5.449	5.449	5.449
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-5.107**	**-4.250**	**-4.420**	**-4.420**	**-4.420**	**-4.420**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-5.107**	**-4.250**	**-4.420**	**-4.420**	**-4.420**	**-4.420**
Algemene Gezondheid						
Baten	79.078	56.670	6.948	6.948	6.948	6.948
Lasten	65.487	47.787	8.088	8.088	8.088	8.088
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**13.591**	**8.883**	**-1.140**	**-1.140**	**-1.140**	**-1.140**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**13.591**	**8.883**	**-1.140**	**-1.140**	**-1.140**	**-1.140**
Kennis & Expertise						
Baten	625	729	544	544	544	544
Lasten	1.977	2.100	2.035	2.147	2.035	2.035
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-1.352**	**-1.371**	**-1.491**	**-1.603**	**-1.491**	**-1.491**
Dotatie reserve	28	28	28	28	28	28
Onttrekking reserve	0	0	0	112	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-1.380**	**-1.399**	**-1.519**	**-1.519**	**-1.519**	**-1.519**
Overhead						
Baten	33	51	52	52	52	52
Lasten	19.208	15.629	5.782	5.782	5.782	5.782
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**-19.175**	**-15.578**	**-5.730**	**-5.730**	**-5.730**	**-5.730**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**-19.175**	**-15.578**	**-5.730**	**-5.730**	**-5.730**	**-5.730**
Inwonerbijdrage en projecten						
Baten	12.171	12.623	13.159	13.159	13.159	13.159
Lasten	23	737	350	350	350	350
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**12.148**	**11.886**	**12.809**	**12.809**	**12.809**	**12.809**
Dotatie reserve	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserve	0	458	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**12.148**	**12.344**	**12.809**	**12.809**	**12.809**	**12.809**

in € 1.000 Totaal GGD NOG

Staat van baten en lasten	realisatie 2021 (concept)	3e begrotings wijziging 2022	programma begroting 2023	Meerjaren raming 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026
GGD Noord- en Oost Gelderland						
Baten	93.250	71.244	21.732	21.732	21.732	21.732
Lasten	93.145	71.674	21.704	21.816	21.704	21.704
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**105**	**-430**	**28**	**-84**	**28**	**28**
Dotatie reserve	28	28	28	28	28	28
Onttrekking reserve	0	458	0	112	0	0
Gerealiseerd resultaat	**77**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Voor de programmabegroting 2023 gaan we ervan uit dat COVID-19 nog zeker een rol speelt, maar is ingebed in de reguliere begroting. Het is nog onduidelijk of en hoe dit gefinancieerd wordt door het ministerie van VWS. Daarom zijn er geen baten en lasten opgenomen. Het gevolg is dat zowel de baten als de lasten ten opzichte van de 3e begrotingswijziging 2022 fors lager.
De incidentele baten en lasten opgenomen in de programmabegroting 2023 zijn nul. In de lasten van het programma Overhead is € 217.000 onvoorzien begroot. Dit is 1% van de totale begroting.
De meerjarenraming 2024-2026 wordt opgenomen tegen prijspeil 2023. De hardheid van meerjaren-prijsindexering is beperkt en deze meenemen geeft niet een reëler beeld.

14.4. Uitzetting van de financiële positie en toelichting

Balans 2021- 2023 in € 1.000

ACTIVA	Balans per 31 december		
	2021	2022	2023
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa	671	995	890
Financiële vaste activa	59	60	60
Totaal vaste activa	**730**	**1.055**	**950**
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden	41	40	40
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.294	3.300	3.000
Liquide middelen	211	200	200
Overlopende activa	2.862	600	500
Totaal vlottende activa	**12.408**	**4.140**	**3.740**
TOTAAL GENERAAL	**13.138**	**5.195**	**4.690**

PASSIVA	Balans per 31 december		
	2021	2022	2023
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen	2.912	2.405	2.205
Voorzieningen	324	250	150
Totaal vaste passiva	**3.236**	**2.655**	**2.355**
VLOTTENDE PASSIVA			
Crediteuren	6.233	450	335
Overlopende passiva	3.669	2.090	2.000
Totaal vlottende passiva	**9.902**	**2.540**	**2.335**
TOTAAL GENERAAL	**13.138**	**5.195**	**4.690**

Berekening EMU saldo 2021- 2023 (in € 1.000)

	2021		2022		2023
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	105		-430		28
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	309		281		314
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	169		-74		-100
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans geactiveerd	39		518		160
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen	0		0		0
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	0		0		0
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0		0		0
Baten bouwgrondexploitatie:	0		0		0
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties	0		0		0
met derden betreffen					
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0		0		0
Verkoop van effecten:					
Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee		nee		nee
Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
Berekend EMU-saldo	**544**		**-741**		**82**

Het BBV schrijft voor dat de GGD NOG een overzicht in de jaarrekening opneemt met een verdeling van de baten, lasten en het saldo per taakveld. De taakvelden zijn door de rijksoverheid gedefinieerd. Onderstaand het overzicht met de verdeling naar taakvelden over begroting 2022.

Taakvelden 2023 (in € 1.000)

Taakveld IV3		Baten	Lasten	Saldo
0.	Bestuur en ondersteuning			
0.4	Overhead	5.934	5.934	0
0.9	Vennootschapsbelasting	0	10	-10
0.10	Mutaties reserves	0	28	-28
0.11	Resultaat van rekening van baten en lasten	0	0	0
1.	Veiligheid			
1.1	Crisisbeheersing/brandweer	201	201	0
7.	Volksgezondheid en Milieu			
7.1	Volksgezondheid	15.064	15.100	-36
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	533	430	102

14.5. Meerjarenraming en toelichting

Geprognosticeerde balans in € 1.000

ACTIVA	Balans per 31 december			
	2023	2024	2025	2026
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa	890	890	890	890
Financiële vaste activa	60	60	60	60
Totaal vaste activa	**950**	**950**	**950**	**950**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden	40	40	40	40
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.000	3.000	3.000	3.000
Liquide middelen	200	200	200	200
Overlopende activa	500	500	500	500
Totaal vlottende activa	**3.740**	**3.740**	**3.740**	**3.740**
TOTAAL GENERAAL	**4.690**	**4.690**	**4.690**	**4.690**

PASSIVA	Balans per 31 december			
	2023	2024	2025	2026
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen	2.205	2.205	2.205	2.205
Voorzieningen	150	150	150	150
Totaal vaste passiva	**2.355**	**2.355**	**2.355**	**2.355**
VLOTTENDE PASSIVA				
Crediteuren	335	335	335	335
Overlopende passiva	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal vlottende passiva	**2.335**	**2.335**	**2.335**	**2.335**
TOTAAL GENERAAL	**4.690**	**4.690**	**4.690**	**4.690**

Geprognosticeerd meerjaren EMU saldo (in € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	28	-84	28	28
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	314	314	314	314
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	-100	0	0	0
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans geactiveerd	160	314	314	314
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen	0	0	0	0
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	0	0	0	0
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	0	0	0
Baten bouwgrondexploitatie:	0	0	0	0
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties	0	0	0	0
met derden betreffen				
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0	0
Verkoop van effecten:				
Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee
Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?				
Berekend EMU-saldo	**82**	**-84**	**28**	**28**

Meerjaren kengetallen

Kengetal	begroot 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Netto schuld quote	-6,1%	-6,1%	-6,1%	-6,1%
Solvabiliteit	47,0%	47,0%	47,0%	47,0%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

14.6. Staat van activa

Wij leggen de Staat van activa (voorgenomen investeringen) op 17 november 2022 voor aan het algemeen bestuur in de vorm van een begrotingswijziging. Voor de inwonerbijdrage heeft dit geen gevolgen.

15. BIJLAGEN

15.1. Bijlage A: Inwonerbijdragen 2023 per deelnemende gemeente

Gemeente	Aantal inwoners 31-12-2021 incl Apeldoorn	Aantal inwoners 30-12-2021 excl Apeldoorn	Begroting 2023 Publieke Gezondheid in €	Begroting 2023 Jeugd Gezondheid in €	Begroting 2023 Totaal in €
Aalten	27.100	27.100	227.163	243.918	471.081
Berkelland	43.850	43.850	367.569	394.678	762.247
Bronckhorst	36.075	36.075	302.396	324.698	627.094
Doetinchem	58.547	58.547	490.765	526.961	1.017.726
Montferland	36.349	36.349	304.692	327.165	631.857
Oost Gelre	29.607	29.607	248.178	266.482	514.660
Oude IJsselstreek	39.386	39.386	330.150	354.500	684.649
Winterswijk	29.177	29.177	244.574	262.612	507.186
Regio Achterhoek	**300.091**	**300.091**	**2.515.487**	**2.701.014**	**5.216.501**
Apeldoorn	165.586	0	1.388.010	0	1.388.010
Brummen	20.888	20.888	175.092	188.006	363.098
Epe	33.260	33.260	278.799	299.362	578.161
Hattem	12.305	12.305	103.146	110.753	213.899
Korting Hattem			0	-3.617	-3.617
Heerde	18.979	18.979	159.090	170.823	329.913
Lochem	34.071	34.071	285.597	306.661	592.258
Voorst	24.996	24.996	209.527	224.980	434.507
Korting Voorst			0	-7.254	-7.254
Zutphen	48.327	48.327	405.097	434.974	840.071
Regio Midden IJssel / Oost Veluwe	**358.412**	**192.826**	**3.004.358**	**1.724.688**	**4.729.047**
Elburg	23.739	23.739	198.990	213.666	412.657
Ermelo	27.260	27.260	228.505	245.358	473.862
Harderwijk	48.859	48.859	409.556	439.763	849.319
Nunspeet	28.220	28.220	236.552	253.998	490.550
Oldebroek	23.931	23.931	200.600	215.395	415.994
Putten	24.599	24.599	206.199	221.407	427.606
Regio Noord Veluwe	**176.608**	**176.608**	**1.480.401**	**1.589.587**	**3.069.988**

Totaal GGD NOG	**835.111**	**669.525**	**7.000.246**	**6.015.289**	**13.015.535**
Korting Hattem ivm logopedie				3.617	3.617
Korting Voorst ivm logopedie				7.254	7.254
Totaal inwonerbijdrage voor berekening bijdrage per inwoner			7.000.246	6.026.160	13.026.406
Bijdrage per inwoner			**8,382**	**9,001**	**17,383**

Inwonerbijdrage 2023-2026 per gemeente

Gemeente	Aantal inwoners 30-12-2021 incl Apeldoorn	Begroting 2023 in €	Raming 2024 in €	Raming 2025 in €	Raming 2026 in €
Aalten	27.100	471.081	480.126	490.352	500.797
Berkelland	43.850	762.247	776.882	793.430	810.330
Bronckhorst	36.075	627.094	639.134	652.748	666.651
Doetinchem	58.547	1.017.726	1.037.267	1.059.360	1.081.925
Montferland	36.349	631.857	643.989	657.706	671.715
Oost Gelre	29.607	514.660	524.542	535.715	547.125
Oude IJsselstreek	39.386	684.649	697.795	712.658	727.837
Winterswijk	29.177	507.186	516.924	527.934	539.179
Regio Achterhoek	**300.091**	**5.216.501**	**5.316.658**	**5.429.902**	**5.545.559**
Apeldoorn	165.586	1.388.010	1.414.660	1.444.792	1.475.566
Brummen	20.888	363.098	370.069	377.952	386.002
Epe	33.260	578.161	589.261	601.813	614.631
Hattem	12.305	213.899	218.005	222.649	227.391
Korting Hattem	0	-3.617	-3.687	-3.765	-3.845
Heerde	18.979	329.913	336.247	343.410	350.724
Lochem	34.071	592.258	603.630	616.487	629.618
Voorst	24.996	434.507	442.850	452.282	461.916
Korting Voorst	0	-7.254	-7.393	-7.550	-7.711
Zutphen	48.327	840.071	856.201	874.438	893.063
Regio Midden IJssel / Oost Veluwe	**358.412**	**4.729.046**	**4.819.844**	**4.922.507**	**5.027.356**
Elburg	23.739	412.657	420.580	429.538	438.687
Ermelo	27.260	473.862	482.960	493.248	503.754
Harderwijk	48.859	849.319	865.626	884.064	902.894
Nunspeet	28.220	490.550	499.969	510.618	521.494
Oldebroek	23.931	415.994	423.981	433.012	442.235
Putten	24.599	427.606	435.816	445.099	454.579
Regio Noord Veluwe	**176.608**	**3.069.988**	**3.128.932**	**3.195.578**	**3.263.644**
Totaal GGD NOG	**835.111**	**13.015.535**	**13.265.433**	**13.547.987**	**13.836.559**

De inwonerbijdrage 2024-2026 zijn berekend met de index uit de september circulaire 2021.

Omschrijving	2024	2025	2026
Loonkostenindex	2,10%	2,40%	2,40%
Materiële kostenindex	1,50%	1,50%	1,50%
Gewogen Index	1,92%	2,13%	2,13%

EEN GEZOND HOUVAST

15.2. Bijlage B: Overzicht zienswijzen gemeenten op de uitgangspunten voor de begroting 2023

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
Aalten	22-02-2022	*Raadbesluit:* De raad kan zich vinden in de Uitgangspuntennota 2023 van de GGD. Deze is een logisch vervolg op de voorgaande Uitgangspuntennota's en de Bestuursagenda 2019-2023. De nota is meer nog het resultaat van een periode waarin de takendiscussie zijn beslag heeft gekregen en de aanpak van COVID-19 het nodige heeft gevraagd van de GGD.	---
Apeldoorn		*Raadsbesluit:* *Inhoudelijk* De gemeenteraad staat achter het besluit om (financieel) te investeren in een robuustere GGD NOG. GGD NOG stelt één oplossing voor per punt van de acht punten uit de koersnotitie. De gemeenteraad mist keuzemogelijkheden voor de aanpak van de punten uit de koersnotitie en de afwegingen hiervan. De nadelen van het niet aanpakken zijn beschreven, maar de voor- en nadelen van een prioritering of (goedkopere) alternatieven zijn niet beschreven. De gemeenteraad vraagt om een toelichting hierop in de concept programmabegroting 2023. Een aantal besluiten met betrekking tot de samenwerking met HSC en VNOG is nog niet genomen. Deze besluiten kunnen wel inhoudelijke en financiële gevolgen hebben voor de kaders van 2023. Graag ziet de gemeenteraad hoe de besluitvorming van deze keuzes wordt ingericht in de concept programmabegroting 2023.	De geconstateerde aandachtspunten zijn in samenwerking met een extern bureau geanalyseerd. De op basis van deze analyse gekozen oplossingen zijn door het dagelijks bestuur als meest kansrijk en logisch bestempeld. Daarbij is ook gelet op kosteneffectiviteit. Prioritering levert geen financieel voordeel op alleen een verschuiving van de kosten in de tijd. Waarbij het in een aantal gevallen zelfs duurder uitvalt. Onderzocht wordt tot welke besparingsmogelijkheden de samenwerking met HSC en VNOG op termijn leiden. Op dit moment is niet duidelijk wat de financiële gevolgen zullen zijn. Zodra daarover meer bekend is, rapporteren wij dit aan het algemeen bestuur. Voor 2023 vormt de straks vastgestelde begroting het kader.

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
		Financieel De voorgestelde verhoging van de inwonerbijdrage voorziet nog niet in het risico van hogere loonkosten als gevolg van de herijking van het functiehuis. Onze raad vraagt om een nadere toelichting over de stand van zaken en een actuele inschatting van het risico in de concept programmabegroting van 2023.	In 2022 vindt herijking van het functiehuis plaats. De effecten hiervan zijn op dit moment nog niet bekend, maar het ingeschat maximaal risico aan structureel hogere kosten bedraagt € 450.000 in 2026. Een deel van de hogere kosten wordt gedekt door de verhoging van de tarieven van de plusproducten. De inzet is om de kosten voor gemeenten zoveel mogelijk te beperken.
		De voorgestelde dekking van incidentele kosten heeft risico's, die een hogere inwonerbijdrage achteraf tot gevolg kan hebben. Wij vragen u, in plaats van een doorrekening naar de gemeenten, eventuele nadelen op te vangen met een onttrekking aan uw algemene reserve en zien dit graag aangepast in de concept-programmabegroting van 2023.	Het percentage weerstandscapaciteit is per 31 december 2021 99%. Dit betekent dat de algemene reserve rond het minimumniveau ligt. Als we de incidentele kosten ten laste van de algemene reserve brengen dan moet daarna een toevoeging aan de algemene reserve plaats vinden om deze op het minimum niveau te houden. Per saldo betaalt de gemeente hetzelfde bedrag.
Berkelland	01-02-2022	*Raadsbesluit*: De raad van de gemeente Berkelland dient geen zienswijze in op de Uitgangspuntennota 2023.	---
Bronckhorst	24-02-2022	*Raadsbesluit:* De raad kan zich goeddeels vinden in de Uitgangspuntennota 2023 van de GGD. De nota is vooral het resultaat van een periode waarin de takendiscussie zijn beslag heeft gekregen en de aanpak van COVID-19 het nodige heeft gevraagd van de GGD.	

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
		De raad verzoekt de GGD echter om rekening te houden met de volgende aandachtspunten. - Er is een gezamenlijk streven naar een robuuste GGD. De raad verwacht tegelijkertijd dat de gevraagde extra financiële investeringen de komende jaren hiertoe beperkt blijven en benadrukt het belang om de (financiële) voordelen van samenwerking op te zoeken. - De raad verwacht dat de gemeente bij de uitwerking van de 7 aandachtspunten van de takendiscussie aan de voorkant wordt betrokken bij de concrete invulling, door de GGD, voor zover deze inhoudelijk en direct relevant voor gemeenten zijn. - Tevens vraagt de raad hen op de hoogte te houden van de resultaten van de uitwerking van de 7 aandachtspunten. - Zij zullen daar waar gewenst de dienstverlening van de GGD meer van nabij monitoren op inzet en resultaat. Dit beschouwen zij als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.	De GGD probeert de extra kosten voor gemeenten te beperken. Tegelijkertijd met de aanpak van de zeven aandachtspunten zoeken wij naar kostenbesparingen op termijn door volledige participatie in Het Servicecentrum (HSC). Waar relevant voor de (samenwerking met de) gemeenten, betrekt de GGD de gemeenten bij de uitwerking van GGD NOG Robuust, met name de ambtenaren publieke gezondheid. Het dagelijks bestuur monitort de voortgang van GGD NOG Robuust en informeert het algemeen bestuur hier periodiek over. Zoals aangegeven, betrekt de GGD de gemeenten (met name de ambtenaren publieke gezondheid) bij de uitwerking van GGD NOG Robuust waar dit relevant is voor de samenwerking met de gemeenten.
Brummen	17-02-2022	*Raadbesluit:* De gemeenteraad vraagt bijzondere aandacht voor de financiële positie van de gemeente en verzoekt u terughoudend te zijn met kostenstijgingen in de begroting 2023 en de gemeentelijke bijdrage.	Het is ook de inzet van het dagelijks bestuur de inwonerbijdrage de komende jaren niet te verhogen. Uitgezonderd de jaarlijkse indexering en eventueel nieuw beleid waarvoor gemeenten compensatie ontvangen. Het uitgangspunt is daarnaast dat een positief resultaat ten gunste komt van de gemeenten.

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
Doetinchem	24-02-2022	Raadsbesluit: Doetinchem kan zich goeddeels vinden in de Uitgangspuntennota 2023 van de GGD. Deze is een logisch vervolg op de voorgaande Uitgangspuntennota's en de Bestuursagenda 2019-2023. De raad verzoekt de GGD om rekening te houden met de volgende aandachtspunten. - Er is een gezamenlijk streven naar een robuuste GGD. Zij verwachten tegelijkertijd dat de gevraagde extra financiële investeringen de komende jaren hiertoe strikt beperkt blijven. Zij benadrukken het belang om de (financiële) voordelen van samenwerking op te zoeken. - Zij verwachten dat zij bij de uitwerking van de zeven aandachtspunten aan de voorkant worden betrokken bij de concrete invulling, door de GGD, voor zover deze inhoudelijk en direct relevant voor gemeenten zijn. - De raad van Doetinchem zal daar waar gewenst de dienstverlening van de GGD meer van nabij monitoren op inzet en resultaat. Dit beschouwen zij als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. - Zij vertrouwen erop dat de GGD hen tijdig op de hoogte houdt van de resultaten van de uitwerking van de zeven aandachtspunten.	De GGD probeert de extra kosten voor gemeenten te beperken. Tegelijkertijd met de aanpak van de zeven aandachtspunten zoeken wij naar kostenbesparingen op termijn door volledige participatie in Het Servicecentrum (HSC). Waar relevant voor de (samenwerking met de) gemeenten, betrekken wij de gemeenten bij de uitwerking van GGD NOG Robuust, met name de ambtenaren publieke gezondheid. Het dagelijks bestuur monitort de voortgang van GGD NOG Robuust en informeert het algemeen bestuur hier periodiek over. Zoals aangegeven, betrekken wij de gemeenten (met name de ambtenaren publieke gezondheid) bij de uitwerking van GGD NOG Robuust waar dit relevant is voor de samenwerking met de gemeenten.

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
Elburg	10-03-2022	*Ambtelijke mededeling dat er vanuit de raad van Elburg geen zienswijze komt.*	---
Epe	15-02-2022	*Collegebesluit:* Het college stemt in met de Uitgangspuntennota 2023 en dient geen zienswijze in. De raad wordt hierover met een informatienota geïnformeerd.	---
Ermelo	24-02-2022	*Brief van de raad van de gemeente Ermelo:* De raad dient geen zienswijze in en schaart zich achter het standpunt voor een robuuste GGD zoals deze nu in deze uitgangspuntennota 2023 uiteengezet is. Ermelo wijst erop dat het nieuwe kabinet in het coalitieakkoord uitgaat van een bredere kijk naar gezondheid en versterking van de publieke gezondheidszorg. De raad kijkt graag samen met de GGD vooruit naar de toekomst en wil in partnerschap samen optrekken door meer rendement uit de samenwerking te halen. Dit in aansluiting op de 7 aandachtspunten die uit de takendiscussie naar voren zijn gekomen.	--- Samen met de gemeenten kijken wij naar het vertalen van rijksbeleid naar gemeenten en regio.
Harderwijk	17-02-2022	*Raadsbesluit:* De raad dient geen zienswijze in over de Uitgangspuntennota 2023 en over de financiële uitgangspunten voor de begroting van 2023.	---

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
Hattem	31-01-2022	*Raadbesluit:* De raad heeft besloten geen zienswijze in te dienen.	---
Heerde	10-03-2022	*Ambtelijke mededeling dat er vanuit de raad van Heerde geen reactie komt.*	---
Lochem	01-02-2022	*Collegebesluit:* Het college kan instemmen met de Uitgangspuntennota 2023 en geeft daarom geen zienswijze af. Het college herkent de genoemde inhoudelijke ontwikkelingen. Ook is het college akkoord met de financiële kaders (indexeringsmethodiek en kostenstijgingen om de aandachtspunten uit de takendiscussie te realiseren). Mede door de takendiscussie en door de mondiale pandemie onderkennen zij het belang van een robuuste GGD.	---
Montferland	03-02-2022	*Raadsbesluit:* *Zienswijze op Uitgangspuntennota 2023* De gemeenteraad van Montferland verzoekt het dagelijks bestuur bij het uitwerken van de concept-Programmabegroting 2023 de volgende aandachtspunten mee te nemen:	

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
		Beter inspelen op de lokale vraag via een wijkgerichte aanpak De raad verzoekt de GGD om de gezondheidsbevordering zo dichtbij mogelijk de inwoners plaats te laten vinden. Om samen te werken aan een effectieve gezondheidsaanpak dient de GGD te weten wat er speelt in wijken in gemeenten en het lokale netwerk te kennen. De raad vraagt de GGD om meer aan te sluiten bij de kracht, wensen en behoeften van bewoners en professionals. Daarbij dient er een focus te zijn op de kwetsbare groepen. De raad attendeert op de inzet van lokale gezondheidsmakelaars door de GGD-Brabant Zuidoost. *Beter monitoren door SMART doelstellingen* De komende járen gaat de GGD NOG meer investeren in het datagericht werken. Deze data is waardevolle sturingsinformatie voor het ontwikkelen en het bijsturen van gezondheidsbeleid op lokaal én regionaal niveau. Hiervoor is het wenselijk dat de GGD meer SMART doelstellingen gaat formuleren in haar beleidsstukken (zoals de Programmabegroting). Daardoor zijn gemeenten beter in staat om te werken vanuit haar rol als opdrachtgever. De GGD heeft daarnaast de toezegging gedaan om de implementatie van de zeven aandachtspunten goed te monitoren en te evalueren op kwaliteit, kwetsbaarheid en kosten. Ook hier verzoekt de raad om in het plan van aanpak SMART doelstellingen te formuleren.	Eén van de doelstellingen van GGD NOG Robuust is het beter inspelen op de behoefte bij gemeenten. Daarom willen wij nauw samenwerken met gemeenten en ketenpartners in de gemeenten om goed aan te sluiten met de daar levende wensen en behoeften. Met gemeenten en ketenpartners willen wij ons oriënteren op de mogelijkheden om dit vorm te geven. In deze programmabegroting hebben wij onze prioriteiten meer SMART geformuleerd. Hieraan besteden wij ook aandacht bij de doelstellingen rondom de aandachtspunten in het kader van GGD NOG Robuust.

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
		Geen extra financiële investeringen De gemeente Montferland is bereid om structureel en incidenteel te investeren in de zeven aandachtspunten om zo de kwetsbaarheid te verminderen en de kwaliteit van dienstverlening te verhogen. Daarbij benadrukt de raad dat hun bijdrage een maximale bijdrage is. Het verzoek is dan ook om - uitgezonderd van de jaarlijkse indexering - in de komende jaren geen verdere verhoging van de inwonerbijdrage door te voeren. Eventuele kostenbesparingen dienen (deels) terug te vloeien naar gemeenten door bijvoorbeeld het terugbetalen van overschotten van de jaarrekening aan gemeenten.	Het is ook de inzet van het dagelijks bestuur dat er in de komende jaren geen verdere verhoging van de inwonerbijdrage komt, los van de jaarlijkse indexering en eventueel nieuw beleid waarvoor gemeenten financiering ontvangen. De op termijn beoogde kostenbesparingen komen in principe ten gunste van de gemeenten; hierover besluit het algemeen bestuur.
		Meer aandacht voor preventie In de Uitgangspuntennota 2023 vindt de raad relatief weinig aandacht terug voor preventie. De inzet van de eigen preventiewerkzaamheden ontbreken. De raad verzoekt de GGD om bij de uitwerking van de concept Programmabegroting 2023 preventie - in lijn met zijn eigen bestuursagenda - een nadrukkelijkere rol te geven.	In de Uitgangspuntennota schetsen wij op hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen, zoals COVID-19 en takendiscussie. Maar de gemeenten mogen ervan verzekerd zijn dat wij onze preventietaken, zoals vastgelegd in de Wet publieke gezondheid en de Samenwerkingsregeling GGD NOG, tot de kern van de GGD-taken rekenen.
		In beeld brengen wijzigingen gevolgen Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) De raad verzoekt om de gevolgen van de wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen in beeld te brengen. Daarbij vraagt de raad specifiek aandacht voor de	Wij gaan na wat deze wijziging betekent voor onze werkwijze. Ons voorstel is dat het GGD-bestuur in de nieuwe samenstelling de mogelijkheden en veranderingen

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
		wijziging die de participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbende in de besluitvorming van de gemeenschappelijke regelingen vergroot.	in de Wgr bespreekt bij de Bestuursagenda voor de nieuwe bestuursperiode.
Nunspeet	11-03-2022	*Ambtelijk mededeling dat de commissie Maatschappij en Middelen van de raad van Nunspeet op 3 februari 2022 heeft ingestemd met de Uitgangspuntennota 2023 en voorstelt geen schriftelijke zienswijze in te dienen.*	---
Oldebroek	17-02-2022	*Commissiebesluit t.a.v. het raadsvoorstel:* De raad kan zich grotendeels vinden in de Uitgangspuntennota 2023. De raad spreekt de hoop uit dat de GGD met de gevraagde middelen voor het aanpakken van de kwetsbaarheden van de GGD de organisatie kan doorontwikkelen naar wat de GGD voor ogen heeft. De gemeente Oldebroek is het eens met het evenwichtig verdelen van de kosten voor jeugdgezondheid adolescenten over de deelnemende gemeenten. Zij vinden echter dat gemeenten die deze taak nog niet door de GGD laten uitvoeren nu verplicht worden de middelen en regierol bij de GGD te leggen. Dat betekent een extra schakel in het uitvoeren en uitbesteden van deze wettelijke taak en lokaal maatwerk. De raad vindt dit onwenselijk en ziet graag dat deze B2-taak niet veranderd wordt naar een B1-taak.	--- Vanaf 2015 is in het basispakket jeugdgezondheidszorg opgenomen dat een structureel aanbod moet worden gedaan aan jongeren vanaf 14 jaar. De uitvoering van jeugdgezondheid adolescenten moet door een erkende JGZ-instelling worden gedaan. Het algemeen bestuur van de GGD heeft met het oog hierop ingestemd met het aankondigen in de Uitgangspuntennota 2023, dat jeugdgezondheid adolescenten in 2023 wordt opgenomen in de inwonerbijdrage. De GGD is met de gemeenten in overleg over de invulling van jeugdgezondheid adolescenten vanaf 2023..

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
Oost Gelre	22-02-2022	*Raadsbesluit:* De raad van Oost Gelre kan zich grotendeels vinden in de Uitganspuntennota. Deze is een logisch vervolg op de voorgaande Uitgangspuntennota's en de Bestuursagenda 2019-2023. De raad verzoekt echter om rekening te houden met de volgende aandachtspunten: - de gevraagde extra financiële investeringen voor GGD Robuust de komende jaren daartoe te beperken en het belang om de (financiële) voordelen van samenwerking op te zoeken te benadrukken; - de verwachte kosten en de beoogde opbrengsten als gevolg van bredere samenwerking al bij het opstellen van de concept Programmabegroting te verwerken en daarbij inzichtelijk te maken in hoeverre deze van invloed zijn op de (inwoner)bijdrage; - gemeenten bij de uitwerking van GGD Robuust aan de voorkant te betrekken bij concrete invulling, voor zover deze inhoudelijk en direct relevant zijn voor gemeenten; - gemeenten op de hoogte te houden van de resultaten van de uitwerking van GGD Robuust en medewerking te verlenen daar waar we	De GGD probeert de extra kosten voor gemeenten te beperken. Tegelijkertijd met de aanpak van de aandachtspunten zoeken wij naar kostenbesparingen op termijn door volledige participatie in Het Servicecentrum (HSC). Wij vinden het voorbarig om al bij de Programmabegroting vooruit te lopen op de op termijn verwachte kostenbesparingen door samenwerking in de bedrijfsvoering. Deze komen in principe ten goede van de gemeenten. Hierover beslist het algemeen bestuur. Waar dit relevant is voor de (samenwerking met de) gemeenten betrekken wij de gemeenten bij de uitwerking van GGD NOG Robuust, met name de ambtenaren publieke gezondheid.. Het dagelijks bestuur monitort de voortgang van GGD NOG Robuust en informeert het algemeen bestuur hier periodiek over. Zoals aangegeven, betrekken wij de

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
		dienstverlening van meer nabij willen monitoren op inzet en resultaat.	gemeenten bij de uitwerking van GGD NOG Robuust waar dit relevant is voor de samenwerking met de gemeenten.
Oude-IJsselstreek	24-02-2022	*Raadsbesluit:* De uitgangspuntennota volgt op besluiten van het algemeen bestuur. Het gevoel blijft dat dit proces wordt gebruikt voor het oplossen van bedrijfsvoeringsvraagstukken. Het is echter niet onlogisch om de GGD NOG op deze punten te versterken. Inhoudelijk worden er een aantal begrijpelijke stappen voorgesteld. De raad vindt het positief dat ze een robuustere, flexibelere en, op termijn, kostenefficiëntere GGD zullen terugzien. De uitwerking van de takendiscussie, zal ook richting geven voor het nieuwe AB dat in 2022 na de gemeenteraadsverkiezingen zal aantreden. De GGD dient scherp te blijven op de meerwaarde van samenwerkingsvormen. Het evalueren van de samenwerking en het duidelijk vermelden van besparingen als gevolg van samenwerking, moet de aandacht van de GGD blijven houden.	--- --- De GGD zoekt tegelijkertijd met de aanpak van de aandachtspunten naar kostenbesparingen op termijn door volledige participatie in Het Servicecentrum (HSC). De uitwerking van GGD NOG Robuust wordt gemonitord en hierover informeren wij periodiek het bestuur.
Putten		*Concept-raadsbesluit:* De gemeente Putten dient geen zienswijze in.	---

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
Voorst	10-03-2022	*Ambtelijke mededeling dat er vanuit de raad van Voorst geen zienswijze komt.*	---
Winterswijk	24-02-2022	*Raadsbesluit:* De raad kan zich inhoudelijk goeddeels vinden in de Uitgangspuntennota begroting 2023 van de GGD. De strekking is in lijn met de Bestuursagenda 2019-2023. De nota bevat tevens de uitkomsten van de kerntakendiscussie en de gevolgen van de aanpak van COVID-19. Ten aanzien van de beoogde robuuste GGD NOG brengt de raad de volgende zienswijzen in: - dat bij de (concept)begroting 2023 tevens de beoogde opbrengsten als gevolg van bredere samenwerking in beeld worden gebracht en dat duidelijk wordt in hoeverre deze van invloed zijn op de inwonerbijdrage; - dat wij verwachten dat de gevraagde financiële investeringen de komende jaren strikt beperkt blijven; - dat wij verwachten dat de gemeenten, bij de uitwerking van de 7 aandachtspunten, aan de voorkant worden betrokken bij de concrete invulling, voor zover deze inhoudelijk en direct relevant voor	--- Het is te voorbarig om al bij de Programmabegroting vooruit te lopen op de op termijn verwachte kostenbesparingen door samenwerking in de bedrijfsvoering. Deze komen in principe ten goede van de gemeenten. Hierover beslist het algemeen bestuur. Wij proberen de extra kosten voor gemeenten te beperken. Tegelijkertijd met de aanpak van de aandachtspunten zoeken wij naar kostenbesparingen op termijn door volledige participatie in Het Servicecentrum (HSC). Waar dit relevant is voor de (samenwerking met de) gemeenten betrekken wij de gemeenten bij de uitwerking van GGD NOG Robuust, met name de ambtenaren publieke gezondheid.

Gemeente	Datum	Reactie / zienswijze	Reactie dagelijks bestuur
		gemeenten zijn; - dat wij, daar waar gewenst, de dienstverlening van de GGD meer van nabij monitoren op inzet en resultaat.	Het dagelijks bestuur monitort de voortgang van GGD NOG Robuust en informeert het algemeen bestuur hier periodiek over. Daarbij betrekken wij de gemeenten bij de uitwerking van GGD NOG Robuust waar dit relevant is voor de samenwerking met de gemeenten, met name de ambtenaren publieke gezondheid.
Zutphen	21-02-2022	*Raadsbesluit:* De raad van Zutphen kan zich vinden in de inhoudelijke kaders van de Uitgangspuntennota 2023. Ook staan zij positief tegenover het voorstel om de jeugdgezondheid adolescenten met ingang van 2023 onderdeel van de inwonerbijdrage te maken. Hoewel zij positief staan tegenover de wens voor een robuustere GGD en begrip hebben voor de aandachtspunten uit de Koersnotitie, is de gevraagde extra financiële bijdrage (structureel en incidenteel) voor Zutphen niet haalbaar. Zij vragen dan ook om gezamenlijk met de gemeenten hierin een prioritering aan te brengen en pas extra kosten te maken nadat er op andere punten besparingen zijn gerealiseerd.	--- Het algemeen bestuur heeft ingestemd met de aanpak van de aandachtspunten uit de Koersnotitie en met de financiële uitwerking ervan. Op verschillende manieren proberen wij de extra kosten voor gemeenten te beperken, maar zonder structurele en incidentele bijdragen is een robuustere GGD niet te realiseren. Tegelijkertijd met de aanpak van de aandachtspunten zoeken wij naar kostenbesparingen op termijn door volledige participatie in Het Servicecentrum (HSC).